

Alapított



1869. évben.

WEISS GYULA

NŐI DIVATÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz.

érttesíti a n. é. Hölgyközönséget, hogy őszi és téli DIVATKÖZLŐ-NYE, mely a legújabb NŐI FELÖLTŐ és KOSZTUM újdonságokat tartalmazza. megjelent és kívánatra ingyen és bérmentve megküldi.



Páratlan és csodás hatású arczejtő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

Őszi körökben használt készítmény. Zsírmentes, ártalmatlan, rugós szőrt. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tegelyekben. Margit-szappan 70 f. Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Tossók a záróvédjegyre ügyelni és csak az eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem
Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet

FOGAK

és teljes fog-
sorok szájp-
padlás nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindennemű kancsók fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökerek eltávolítása folszerű. Tartós porcelán- és arany-té-
mások. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jóállással. Vidék-
kint 1 nap alatt kiültetve, megvárhatják. — Mérésért árk.

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI
néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Litt.)



A Budai Szt. Lukácsfürdő

Nagyszállóadjában és Thermal-szálló-
adjában lakás teljes ellátással napon-
ként 10 K-tól feljebb. Minden szoba
különkísérővel a Dunára. Kénes iszap-
... fűrdők és iszapborogatások. ...

A 16-os Browning serétes automata ismétlő fegyver megjelent és belőtt példányok gyári áron
legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek

legjobb gyártmányok u. m.:
Nowotny I. Prága, Holland
& Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek

rendkívül nagy választékban,
a megszokott árszint mellett,
... legjobban beszerezhetők ...

HUZELLA M. ezégnél Budapest, IV., Váci-utca 28.

Legújabb árjegyzék
ingyen és bérmentve.



Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

REKORD kézitáska

Legújabb minta. Erős zergő, angol
saffián- vagy kőszőrből minden
színből 18 cm magas, 21 cm szé-
les, selyem béléssel, belül tolellettel
11 koronáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ borbélyműves, Bpest, Múzeum-körút 3.

Péncz, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban.
Videkre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

ROZSATEJ

kiűnő teint-ápolószert 2 K
fiatalos üdöszet kölcsönöz a bőrének.
balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN kiűnő fogápoló száj-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE

legjobb
Hetekig megmarad és nem engedí festéket.
Sötétzőkőre, barnára és feketére

ANTON J. CERNY, Wien, levélezim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Maximilianstr. 9.

Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Feketére fest * Hoféherre tisztit

hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 gallért, kézfőt.

Ruhák vegyileg tisztítottak

HALTENBERGER ruhafestőgyárában

KASSA. — Alapítási év: 1810.



A legjobb és legolcsóbb építőanyag a
homokból cementtel vagy mészzel készült
falazóteglák, tetőcserep, járda és padlólap stb.
dr. Gaspari rendsz. szerint előállítva. Dr. Gas-
pary kézi vagy erőhajtásra berendezett
gépeken vagy formáin a legkülönbözőbb
alakban. A 228. számú ismertetői broszúra
ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar
nyelven. Leipszger Cementindustrie. Dr.
Gaspari & Co. Markranstätt, Leipzig
mellett (Németország).

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

:: vagy Rizsvaj törv. védve. ::

Az éretlen rizs TEJNEMÜ
nedvéből készített csodás és
gyorshatású arc-szépítő.

Teljesen kisimítja a ránczo-
kat! Egy adag ára 3 K 50 f.
Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:

Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsvárt: Dr. Bíró gyógytár.

:: Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert ::

„Iró angyal” gramofon

gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél

Budapest, IV., Kigó-tér 1. sz. (Király-
börpata.)

Választékúldemények, kedvező lemezsere főlvetel. Ár- és
lemezjegyzék ingyen és bérmentve.



Lancaster fegyverek

K 26-tól Flóbert fegy-
verek K 8.50. Pistó-
lyok K 2.-. Revolve-
rek K 5.-től. Kis magyar
árjegyzék ingyen és bér-
mentve, nagy árjegyzék
20 f. bélyeg beküldése
... mellett.

DÜSEK FERENCZ
fegyvergyára közreműköd-
Opóno 14. Staatsbahn
... mellett Csehország. ::

Telt kebel elérésére.

Szép kebelt szer-
ni, ma már nem ké-
pez titkot a boly-
világ előtt, a mióta
a „Pillules Ori-
entales” (ke-
leti labdacok)
csodálatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donsággal
birnak,
hogy a
kebelt kifolyasztják, megszárítják
és újtalakítják, ép úgy a nyak és
vállcsontok üregét megszüntetik
az által, hogy a kebelnek kezes
teltségét kölcsönözik a szék.
hogy a derekat kibővítsék. A
keleti pillulák főleg keleti pá-
rtyákvonatokból készülnek s az
ártalmatlan arzénből teljesen meste-
sek. Hatását nem szabad hasonlí-
tani más külső vagy belső hasz-
nálatra szolgáló szerrel összeha-
sonlítani. Egy több mint 20 évi
eredmény a „Pillules Ori-
entales” hírnevét megerősítette anny-
ra, hogy úgy a fiatal lányok,
mint az asszonyok az egyedüli
eszköze arra, hogy telt s szilárd
kebelre tegyen szert. Könyv és
diskrétt kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcske használati utasítással
8.45 kor., utánvételt 8.75 kor. Fg-
raktár Budapest Török József
VI., Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 10.

+ Soványság. +

Szép telt alakot, gyönyörű ke-
belt 6-8 hét alatt érhetni el a
törv. védett „Bistoria” nevű
arany éremmel (Páris 1900,
Hamburg 1901, Berlin 1903) ki-
tűntetett orientális erőporunk
használatával. 30 főtőlnyi hi-
zás biztosítva. Ártalmatlan. Fel-
tétlen reális, nem szédülés.
Sok elismeréssel. Dob-v. hasz-
nálati utasítással 2 mark.
Postautalványon v. utánvétellel
(portó külön) Hygienisches
Institut D. Franz Steiner
& Co Berlin 57. Königsplatz-
strasse 66. Budapestben kapható
Török Józsefnél, Király-u. 12.



43. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, OKTÓBER 24.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre ...
Félévre ...
Negyedévre ...

16 korona.
8 korona.
4 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
15bb.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.



A JAJCZEI VIZESÉNÁL.

MAGYAROK BOSZNIA-HERCEGOVINÁBAN.

MULT TAVASZON számos tagból álló bosnyák
küldöttség látogatta meg előbb Bécs-
et, azután Budapestet. A látogatásnak az volt
a jogcíme, hogy az átsatolás után az úgy
nevezett Monarkiahoz szorosabb kapcsolatokkal
fűzött bosnyák polgárság közvetlenül is kife-
jezést akart adni az együvé tartozás érzésének.
Hogy ez az érzés egyformán őszinte legyen
Bécsben és Budapestben is, a derék bosnyákok-
nak két lélekre volna szükségük. Mert hiszen
ők is tudják, hogy manapság Bécs és Buda-
pest között milyen viszony van s hogy bizony
az egyik fél iránt mutatott barátság csak
ellenségeskedés színében tűnhetik fel a másik
előtt. Mivel pedig egy-egy embernek két lelke
nem igen lehet, a bosnyákok egyszerűbben
oldották meg a nehéz kérdést. Szereplő embe-
reik között vannak ugyanis olyanok, a kik
nyiltan a Luegerék, vagyis az elnyomó osztrák
birodalmi eszme szekerét tolják. De aztán
vannak olyanok is, a kiknek szíve inkább
Budapest felé húz. A küldöttségben mind
a két felekezet képviselve volt és Bécsben inkább
a Luegerék emberei, Budapestben pedig inkább



A KÜLDÖTTSEGE FOGADTATÁSA MOSZTARBAN.

BUDAPEST KÜLDÖTTSEGE BOSZNIABAN. — Jeltz Gyula főlvételi.



A JAJCZEI VIZESÉS. (Hátterben Jajcze vára.)

csapva az anektált terület egy részét. Dalmáciával, és a szerajevói katonai kormányzó most két hadtestnek a csapatfelügyelője, s katonai szempontból Bosznia, Hercegovina és Dalmácia egységes területet alkot. A magyarok látogatása már azután történt, miután Luegerék az osztrák fenhatóság győkörszálaiból lebecsülték az átszatolt földbe és miután a birodalmi eszmét képviselő katonai hatalom bebizonyította, hogy erősebb az érvényesülésben, mint a királyilag is hangoztatott magyar történelmi igények vagy pedig a mi területi összefüggésünk Boszniával és Hercegovinával.

Mind a mellett lehetetlen, hogy a magyarok tömeges boszniai látogatásának maradandó eredménye ne legyen. Az elmúlt három évtized alatt bosnyák testvéreink alig érezték a magyar állami, közgazdasági és kulturális élet hatását. Azok a magyar emberek, a kik oda hivatalos minőségben kerültek, kényteleneké váltak a közös lobogó alatt dolgozni. Bár a bosnyák kormányzást irányító közös pénzügyminisztérium vezetői mindig magyar emberek voltak, nem tudták megakadályozni azt, hogy a magyar érdekek Boszniában második helyre ne kerüljenek. Független állást és komoly emberek beszéltek, hogy ha valaki Boszniában akármilyen téren boldogulni akart, ugyancsak rejtve kellett tartania a magyarságát. A tartományi kormányzó mindig osztrák volt, vagy horvát. A polgári adlatús horvát ember és a kormányzóság vezető tisztviselői között csak egy volt mindig magyar; a nem épen népszerű munkát végző pénzügyigazgató fejé. Az a szellem, a mi a kormányzósági palotából áradt, a magyarokra sohasem volt kedvező. A hivatalos körök külsőleg mindig tárgyilagosak és semlegesek igyekeztek maradni úgy az osztrákok, mint a magyarok iránt. De a társadalmi élet természetesen nem alkalmazkodott a hivatalos zsinórmértékhez. Így lett a bosnyák közélet minden külső nyilvánulása német és horvát. Így eshetett meg, hogy a szerajevói magyar egyet valamely különös tekintélyre és súlyra vergődni nem tudott. Így válik érthetővé, hogy a sok Boszniában levő művelt magyar ember mind németül beszél, s hogy a horvát szereplés sokkal tüntetőbb és hangosabb Boszniában, mint a megnyilvánulni alig merészkedő magyarság. Ha a közéletben mutatkozó érvényesülési hatalmakat rangsorba akarnánk állítani, azt kellene mondanunk, hogy ez idő szerint Boszniában és Hercegovinában első az osztrák, azután jön a horvát és csak harmadik a magyar. A vagyoni és számszerű túlsúlyban levő mohamedánok és szerbek a közélet külsőségei szempontjából alig számítanak. Ha a hivatalok, vasuti állomások, üzletek fölírásait nézzük, akkor azt következtethetjük, hogy magyar meg mohamedán török Boszniában

nincs is. A németek kedvéért érdemesnek tartják például cégeket, étlapokat, képes levelezőlapokat német szöveggel is ellátni, magyar szöveggel azonban hiába kerestünk ilyesmit. A bécsi keresztény szociálistáknak gondjuk volt rá, hogy Szerajevóban maguknak külön ujságot is alapítsanak és a Szerajevói *Tagblat* nyíltan kiírja a címlapjára, hogy az osztrák érdekek előmozdítására szolgál. Szerkesztője egyúttal a bécsi magyarfaló keresztény szociálista sajtónak az ügynöksége, a mely minden boszniai magyar akeziót gondosan figyel s illő piszkolódások és rágalmak kíséretében megírja a bécsi lapok számára. Ellenben a magyarok még csak addig sem jutottak, hogy a felhivatalos *Bosnische Post*-nak egy magyarországi rovata legyen. *Oesterreich-Ungarn* cím alatt jelennek meg benne röviden a magyar vonatkozású dolgok, s ez a derék ujság nincsen több reverenciával és figyelemmel Magyarországra, mint például Peru, vagy Brazília iránt.

Úgy Budapest főváros képviselői, mint a budapesti kereskedelmi és iparkamara lent járt tagjai minduntalan érezhették, hogy olyan területen járnak, a melyen a legjogosabb magyar érdekek évtizedeken át elhanyagolták s ezzel az elhanyagolással Magyarországon senki sem törődött. Most volt az első alkalom, hogy az átszatolt földön, melyet századokon át s legutóbb az okkupáció alkalmával is olyan sok magyar vér öntözött, fölhangzott a magyar himnusz. De most sem egyedül, mert előtte mindig a Gotterhalte járt. Ezt követelte ugyanis a közös állapotú hivatalos körök logikája, a kik úgy képzelték, hogy Boszniában csak dualisztikus lehet még a magyar király felkötésének is s a magyar himnusz csak másodsorban következhetik az osztrák Gotterhalte után. De hát harmincz esztendőn át nem nagyon igyekeztünk rajta, hogy más fogalmakat és érzéseket ültessünk a bosnyák közéletbe, bizony még a legszivesebb vendéglátás sem képes a hosszú időn át preparált lelkeket egy csapásra megváltoztatni.

Vigasztaló lehet ránk nézve, hogy a bosnyák közéleti tényezők közül a legsúlyosabb és legszamosabb: a mohamedán, hozzánk húz. Azt kell tartanunk, hogy végre is ennek az elemnek föllépése fogja eldönteni a bosnyák belső politika irányát. A lakosság két tizedét alkotó s nagyobb részt csak újonnan beszélt horvátok, akármilyen hangosak is s akármennyire élvezik a hivatalos köröknek, ha nem is támogatását, legalább elnézését, a maguk képtelen nagy horvát jelszavaival sem mire sem tudnak menni. A hagyományos szerb-horvát gyűlölködés a szerb szimpátiákat is felénk fordítja. Ha módot adunk rá, hogy évről-évre több és több bosnyák ember ke-

resse a kiképzését a magyar tanintézeteken, ha évről-évre több és több bosnyák ember kap ösztönt arra, hogy a fővárosunkban keressen a társadalmi örömeiket s végül ha a magyar közgazdasági és kulturális élet munkái is mind többet látogatnak le a bosnyák városokba és keresik fel Bosznia-Hercegovina csodaszép helyeit, akkor nem sokára belső rugók fogják érvényesíteni a magyar történelmi igényeket s Bosznia-Hercegovina félig elintézt átszatolása a magyar igények irányában fog végleges megoldásra jutni.

Bosznia és Hercegovina mai közlete nagyon mesterkéltséget és erőltetést valami. Láttunk mi ilyesmit Magyarországon is, a mikor a hatalom által támogatott németesség terpeszkedett el nálunk nemcsak a hivatalos és nyilvános helyeken, de a társadalmi életben is. A magyar öntudat föllébredése hamarosan elsöpörte ezt az egész mesterkéltséget világot. Ugyan ezt a munkát kell teljesítenünk az átszatolt tartományokban is. A területi összefüggés s az a körülmény, hogy a legközelebb a magyar közgazdaság és kultúra esik Szerajevóhoz, e munkát nemcsak megkönnyebbiti, hanem természetesen alapokra is helyezi. Gondoskodnunk kell róla, hogy a fővárosi képviselők és a magyar iparosok és kereskedők mostani bosnyák kirándulása ennek a munkának hathatós első lépése legyen.

ÖTVEN ÉV MÚLVA.

(A Budapesti Ref. Theológiai Akadémia ötvenedik évfordulóján.)

Emlékezésnek mélabús harangja,
Megcsendül újra régi zengzeted,
Letűnt világnak színe, fénye, hangja
Betölti újra árva lelkemet.
Elém lebegnek fényes ifjú álmok,
Ki most megőszült fölvel itten állok,
Ámulva nézem, hogy mint rajzanak,
Dicsfény övezte, annyi szent alak!

Romok közt jártak ők, de élt szívökben
A régi nagyság szent emléke még;
A szétszóró nyárból jöttek egyre többen
S épülni kezdett minden omladék.
Az üldözött hit s letipott szabadság
És a bilincse vert örök igazság
Föltámadott és új életre kelt
És a szívekbe új erőt lehelt.

Erőt, minőt csak az igaz hit adhat,
Mely megmozdíthat sziklabérczet is,
Mely szárnyat ad a csüggedt akaratnak
És lankadatlan mind előbbre visz;
Pusztát virágoskerté átvarázsol,
Áldását ontja Bőség szarujából,
Szegényes kunyhó lézen palota
Úgy alkot, épít, hogy tündér-csoda.

Milyen magasztos egy nép ébredése!
Megindul, éled minden akarat,
A mely széthúzott bontva annyi részre,
Mind egybeforrt a hosszú gyász alatt!
Bitorló önkény durván sújtó ökle
A honfi kebleket forrasztja össze,
Tavaszu fuvalmán hull a jégbilincs;
Az áradó lelkeknek gátja nincs.

Költők vetése dúsan hajtvá zöldül,
Lelkekben csendül szép harmónia;
Hit és szabadság harcosai a földből
Fölkelnek, ajkukon zeng szent ima,
Luther és Kálvin népe olvad egybe,
Hős küzdelemre szántan egy seregbe;
Megdobban itt egész ország szíve
És a hazát egy jelszó zengi be.

Öltárt emelni hitnek és hazának,
Mely messze szórja fényét, melegét,
Bástyát a szent hit égi szózatának,
Honnét ez szállton-szállva szerteszét
A szentek egységét hozza létre,
Szívek között a válszafalt letépve,
Melyet emeltek zord, sötét idők:
Lelkes örömmel im ledöntik ők.

Székházban élt Luther mélyesége lelke,
Törökben ége Kálvin szent tüze,
Mindkettő állal az istent kereste,
Köréjük ifjú had gyűlt együvé,
Mely csünge ajkin ihlett mestereknek
Kivált a bölcs, tudós Gamalielnek,
A kinek égő láng volt szózata,
A látnokok lelkével szól vala.

És nemzedékről-nemzedékre szállva,
Ifjak szívébe' kelt eszményi kép:
Hogy im előtte nyílt a dicső pálya,
Melyet betöltni kell prófétakép:
A nemzet lélek hű tolmácsa lenni,
Igaz hitért a Golgotára menni,
Szeretni híven Istent és Hazát,
Az öröklétbe kapcsolni a múlt.

Ti itt körültem, kiknek egykor ajkán
„Jövel Szentlélek!” szent fohásza szállt,
Ámultok nemde csodás foganatján
A hő imának, mely valóra vált?
Ti régi harcok megmaradt csapatja,
Körül zúg itt a népek áradatja,
Növekszik az egykor kicsinyke nyáj,
Mely gonddal őrző pásztorokra vár.

A szám növekszik, ámde hol a Lélek,
Mely akkor lelkesítte bennetek:
Átérezése a testvériségnek
Mely összeforrasztá a kebleket?
Szétválaszt újból a Hit és Igazság,
Testvérviszálynak kezdjük régi harcát,
Istent külön imád mindenki ma,
Széttör az egység kapcsa: az ima,

Emlékezésnek mélabús harangja,
Megcsendül újra régi zengzeted,
Letűnt világnak színe, fénye, hangja
Betölti újra árva lelkemet
S áhítva esdem azt a régi lelket,
Könnyezve látom azt a régi serget
És kérve kérem, hogy maradjanak:
Dicsfényözve az annyi szent alak!

Hegedűs István.

HOLDFÉNY.

Éj van. Hamvas, tiszta fényben
Ragyog a hold fenn az égen...
Nézzük, nézzük ablakodból
Odakünn a város-végen.

Sugarából összeshóve
Útra, térre, háztetőkre

Endrődi Béla.



A PLIVA TAVA JEZERO ELŐTT.

BOSZNIAI KÉPEK. — Jajfy Gyula felvételei.



JAJCZEI RÉSZLET.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Bibók azonban nem az az ember volt, a ki könnyen megadja magát a sorsának.

Elhatározta, hogy pénzt szerez s aztán a saját szakállára kezd valamit. Olyasvalami derengett a fejében, hogy fölkeresi öccseit, ibi ubi, s aztán egy kis külön csapatot szervez, azzal fog portyázgatni, még pedig a saját szakállára. Mert végre is, miért ne legyen az ember önálló? Ehhez az utolsó pondrónak is joga van. S ilyenkor teremnek a vagyonok, a kalandok, vezérségek.

Hanem hát ehhez mindenekelőtt Klebe apót kell fölkeresni s elsűtni az elfogatási parancsot, mert ez most már készpénz — a Klebe üzenete óta. (De bolond volt akkor, hogy elutasítólag felelt.)

Mindent előre kitervezett, helyes építő talentuma volt. A kormányzósági lepecsételést alkalomával a ruhái közt megmentett egy félig kopott egyenruhát, a minőt az apró lengyel hivatalnokok viseltek, ez most igen hasznos semleges ruha volt, melyben bátran útra kelhetett a Szepességen. Ismerték és sehol se bántották. Szegény pária, mondogatták, és még enni-inni is adtak neki. A lengyel hivatalnokokról mindenki tudta, hogy csak annyija van, a mennyit lop, — de hogy lophasson szegény útközben?

Bibóknak Lőcsére kellett jutnia. De hát Lőcsére nem tanácsos bemenni; szűk neki Maczedónia. Mert Lőcsén most a kurucz az úr, ki tudja, hol bukkanhat ki egy veszedelmes ismerős, a ki menten ráborítja a vizes lepedőt. Azonfelül ott kényelmetlen is lenne alkudni az okmányra, ha nem adja szépszerivel, elvehetik tőle erőszakkal, — nem sokat adhatnak ott most az illetelmi formákra.

Lőcsére hát nem megy be, vagyis a kaput át nem lépi. Úgy, de akkor hova megy? Mert a kapun innen meg Görgey Pálé a hatalom, tehát ez is veszedelmes terület, — de legalább tágasabb.

A városi kert kocsmájára gondolt. A Klebe elbeszéléseiből tudta, hogy valami Kárász Péter kassai volt hentes bérlé az idén, a ki tavaly Görgey a Quendel-féle vendéglőt birta, de a kit most kimart onnan egy többet ígérő totó traktéros. Hát ehhez a Kárászhoz kívánczozott Bibók. Ott majd meghúzza magát, míg az üzlet



TRAVNIK VÁRA.

lebonyolódik. A kocsmárosnak egy-két szobája is van az emeleten, ismeretséget köt vele s elbeszélgetnek a görögökről. Régen nem halott már semmit, sem az apja, sem a felesége felől.

Mindezt ilyen szépen előre kiszínizte s majdnem így is történt.

Egy kora hajnalban beállított Kárász uramhoz és szobát kért.

A kocsmáros pörge bajuszú, gömbölyű magyar ember, épen a felkelő napot nézte a folyosón és nagyot ásított, mintha el akarta volna nyelni.

— Adjón az Isten jó reggelt.

— Adjón bizony! — motyogta Kárász úr gépiesen. — Mi tetszik?

— Egy szobát kérek.

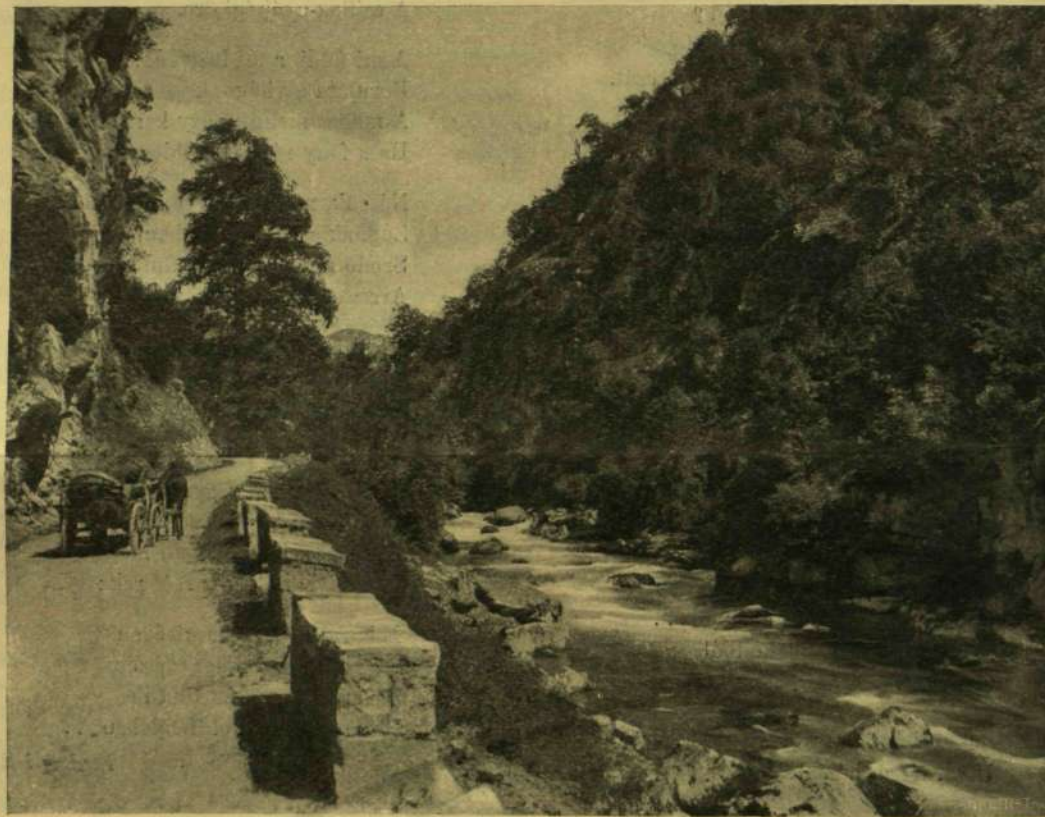
— Szobát? — csodálkozott a vendéglős. — Mire való lenne az?

— Nagyon el vagyok fáradva.

Kárász uram nem is felelt, csak a vastag szemöldökei rándításával mutatott a kerti padokra.

— Úgy ám, de én aludni szeretnék.

Kárász uram most már csak a hosszú pipa-



RÉSZLET A RÁMA VÖLGYÉBŐL.

szárával bökött a tölgyek alatti szép smaragd-zöld pázsit felé, a hol friss szénapetrencze terjesztette balzsamos illatát, a király is elalhatna ott.

— De én ágyban szeretnék aludni.

— Hm, — mordult fel Kárász uram, — talán czukorból van?

— Egész éjjel jöttem.

Kárász uram most már végig nézte az utast s az akkori nehézményes idők szerint, bizonyos kérdések alá vetette.

— Miféle az úr?

— Lengyel.

— Csak?

— Ez idő szerint semmi egyéb.

— Hát mért nem megy a városba?

— Azért, mert nem akarok.

— És miért nem akar?

— Ahhoz magának semmi köze.

— No, ebben igaza van, — jegyzé meg Kárász és most először kezdett nehéz természetű némiképp fölengedni. — És meddig kellene a szoba?

— Két vagy három napig.



A BUNA FORRÁS MOSZTAR MELLETT.

BOSZNIAI KÉPEK. — Jelfy Gyula féltetel.

— Csak nem akar annyi ideig itt lenni?

— De.

— Talán valami dolga van itt?

— Az.

— Itt nálam?

— Itt.

— Mit akar itt csinálni?

— A Szerencsét próbálom megnyergelni.

— Nekem is szólni kend, ha majd a kantárját fogja. Gyalog jött?

— Gyalog.

— No hát nincs szoba, édes Jellem, igen sajnálom, hanem ha egy kis fölöstököt meg nem vet, tartson velem kegyelmed. Hé, Éva galambom, főzz egy kis demikátot! — kiáltott be aztán a pitvar felé fordulva.

Bibók kedvetlenül vakarta a fejét, de már mit tegyen, a reggelit mégis csak elfogadja. Fáradtságát csak az éhsége múlta fölül; szinte nyertett az ételre.

Kárász uram szavára mindjárt némi mozgás támadt a ház belső részében, később maga a kocsmáros is bement és egy kis fiút hozott ki a karján.

— Alszik a szakácsnőm, meg az egész szo-

mélyzet, — mondá. — Sokáig fen voltunk az este, kurucz tisztek mulattak itt, ünnep volt, Péter-Pál napja. Most már, míg az asszony a demikátot főzi, magam vagyok a pesztonka.

— Ez a legkisebbik? — kérde Bibók.

— Az egyetlen. Se égen, se padláson több.

— No, az Isten éltesse. Hanem egy kicsit papistaszínben van.

— Hiszen ez az én szívfájdalmam, a gyermek egy idő óta szemlátomást senyved, napról-napra véznább és örökösén szomorú. Valami gonosz ember szeme verte meg.

— És nem tesznek ellene semmit?

— Dehogyan nem. Füstöljük, ráolvasunk, két lovam egyebet se csinál, csak a javasszonyokat szállítja ide, meg innen haza a Szepesség minden részébe.

— Adja csak ide azt a gyereket, gazd'uram.

Bibók átvette a fiút, meghallgatta a mellét, megnézte a nyelvét, megtapogatta az üterét.

— Nincs ennek annyi baja se, mint a rozmaringlevélnék, — jegyzé meg.

— Bárcsak a mennyei orakulum beszélne kegyelmeiből. Valami hibának azonban mégis kell lenni...



RÉSZLET A SARAJEVO-MOSZTARI ÚTVONALRÓL.



JEZERÓI RÉSZLET.

fel, sárga, aszott orcájú, beesett mellű teremtes. Mikor a párolgó demikát után a hideg pecsenyét is feladta és eltávozott, mindjárt az első kocczintás után barátságosan kérdezte Bibók:

— A gyerek édes anyja?

Kárász a szemeivel intett igent.

— A gyerek vele hálál?

— Úgy van, vele hálál.

— Hát itt a baj. Mindjárt gondoltam. Az asszonyka nem egészséges testű. A gyerekek külön kellene hálálni, vagy pedig valami tenyeres-talpas, egészséges szolgálóval. A kis test a nagy testtől kölcsönzi az erőket és a színeket. A nyúl olyan színű lesz, mint a rög, a melyen alszik, a levelibéka olyan, mint a levél, a melyen él. Nézze meg például a nemes mézsáros vagy hentes ezéhet, majd mindenik mézsáros vagy hentes meghízik, erős és életpiros lesz, a melyekben babról, az egészséges állati testeknek kipárolgásától.

Ez az utolsó argumentum megfogta Kárászt.

— No hát ez igaz. (S kezét nyújtotta Bibóknak.) Mondhatom, világot gyűjtött a fejemben. Persze, az asszony oda van, pedig takaros



KONJICZA, A SARAJEVO-MOSZTARI VONALON.

BOSZNIAI KÉPEK. — Jelfy Gyula féltetel.



A FELDISZÍTETT TRAVNIKI VÁROSHÁZA A BUDAPESTI KÜLDÖTTSÉG FOGADÁSÁKOR.

leány volt. (Csettentett a szájával, holmi visszaemlékezésekbe merülve.) Aztán köhög is. Hát megpróbáljuk. Van itt egy kővér leány Készmárkról, csak úgy reng rajta a hús, a képe meg süt a meleg vértől, mint a tüzes vasaló. Azzal hálalom a gyereket. Van aztán egy másik konyhaleány is, finom, karesú, mint a szarvas... Hadd háljon felváltva a lányokkal, akár egy török királyfi. (Jóízűen nevetett.) Csak egy kicsit korán kezd a lurkó, mi? Majd megmutatom a két nőszemélyt, mert már mindjárt felkelnek, állapítsa meg, melyik lesz jobb. De mit is akartam még kérdezni, izé... hogy is hívják csak?

— Tropszky Antal.

— Kárász Benjámin, — nevezte meg magát a kocsmáros, mire újból keztfogtak. — Aha, tudom már. Azt akarom kérdezni, de lélekre, szokott-e hortyogni?

— Nem.

— Köhögni se?

— Nem.

— Beesületére mondja?

— Mondom.

— No hát akkor felvezetem a szobájába.



HÍD A NARENTA FÖLÖTT MOSZTARBAN.



A TRAVNIKI VEZÉR-SÍROK.

BOSZNIAI KÉPEK. — Jelfy Gyula felvételei.

— Nem is gondoltam, hogy olyan tréfás ember Kárász úr, — nevetett jókedvűen Bibók. — Azt hittem, csakugyan nincs szoba.

— Nincs is voltaképpen. Vagy legalább nem kellene átadnom, de lássa, olyan jól tett velem, egy kis reménységet öntött a szívembe, hogy mikor megláttam mosolyogni azt a gyereket, akár az ingemet is elkérhette volna. Azért hát foglalja el a szobát és aludja ki magát, Tropszky úr.

A vendéglő közepére egy «felső rend» volt építve, a mint akkor nevezték az emeletet, mindössze két szobából állt, melyekbe hátulról vezetett fel garádics. A két szobát rendszerint a vendéglős használta, ha nagyobb családja volt, de a Polizei fekete könyveiben is megtaláltni nyomukat. Legalább a hír szörnyűlközve suttozta, hogy igen sokszor használtattak találkozási célokra az egymáshoz szító kétneműbeli polgárság közt. Nem egy szerelmi történet szála haladnak egész ideig. A városi tanács le is akarta már őket rombolni és nem is állna most már ott a két szoba, ha akkor az öreg Mostel egy bölcse szavával meg nem menti, mondván: «Ennélfogva egészetek el minden

ágyat és párnát, mert a legtöbb erkölestelenység ezekben történik.» Így aztán elégnék látta a szenátus beletenni a szerződésekbe az illető nyári vendéglősökkel, hogy a felsőrendi szobák istentelen célokra nem használhatók.

Hogy igaza volt-e Mostelnek vagy sem, csak az Isten a megmondhatója. Mert bizonyos, hogy a szerelem útjai nem lesznek járhatlanok, akármilyen kátyúkat vágna is rajtuk a Hypocrizis. Amort nem lehet kilakósítani azal, hogy a házait lerombolják. Viszont meg kell adni, hogy a kerti vendéglő két szobája azokkal a pikáns krónikákkal, melyek hozzá tapadtak, nem volt épületes látvány a fiatal lánykáknak, kik délutánonként kijártak ide sétálni. Ezek a fruskák mindent meghallanak otthon. És milyen éles eszük van. Már maga az, hogy a feljárat e szobákhoz a kert hátulsó gondozatlan részéből történik, mely be van növe bokrokkal, iszalagokkal, mint egy őserdő, bizonyos titokzatosságot kölcsönöz nekik: «pszé, csendesen, lábujjhegyen», látszanak suttozni az egymásba fonódott lombok. A befüggönyözött ablakok, melyek a kert előrésszére néznek, valami sunyi szemérmertelenséget fejeznek ki és a kék akácvirágnak, mely a falakat befutva

fölfelé kapaszkodik az ablakokig, valami sajátos, buja, izgató illata van, — vagy csak boldondó képzelődés az egész.

Annyi bizonyos, hogy Bibók uram egy jó verset aludt az egyik szobában, csizmástól, mindenestől belevetve magát az ágyba. Már délre járt az idő, mikor felkelt, a kert még most is néptelen volt (csak uzsonnatáján kezdődik itt az élet), mindenekelőtt egy nagy sétát tett és hosszú fontolgtatás után, hogy miképpen és kitől üzenjen Klebe úrnak, ő is arra szánta magát, hogy a mezőket ellepő mindenféle munkások közül egy öreg asszonyt keres, hiszen az ördög maga is öreg asszonyt küld olyan helyre, a hova ő maga fél elmenni.

Talált is még idejében egy ilyen öreg asszonyt (azt mindig talál az ember), a ki mindenféle gyógy- és kuruzslófűveket szedett a földeken, néhány ezüstpénzért ajánlkozott, hogy felkeresi Klebe urat, a kit személyesen ismer s átadja neki azt az üzenetet, hogy estére jöjjön el a városi kertbe, a hol a béli barátja várja, a ki csak azért jött, hogy a löcsei harangot hallja.

— Szép is annak a szava, meg kell adni, —



A KÜLDÖTTSÉG FOGADTATÁSA SARAJEVÓBAN.



A TRAVNIKI ÁLLOMÁSON.

kisülnie, a városon kívül voltak ugyan elszórva házikók, füstölő fedelekkal (kürtök még ritkák abban az időben), de ezek többnyire majorosok, gazdag polgárok cselédjei, pénz nélkül semmire se megy velők az ember. Mindennek dacára nem nagyon bántotta a helyzet. Hozzá volt szokva az effélékhez, mint az erdei vad. A tigris, a szarvas, a farkas nem tart szácsot. Az esik neki jól, a mi véletlenül jön. Nem tudják a háziállatok, a kiknek rendes jászoluk van, mi az édes...

Mégis a kerti kocsmá felé bandukolt s egy kis sündisznót talált útközben. Hop, ez az. Megvan az ebéd. Jó lesz a kis vézna gyereknek ajándékba. Megint nevetni fog. S a mosolygására minden tepszi és lábas elkezd sisseregni.

Mosolyogva hajolt le érte: «gyere, kis piszkos», s bedugta a zsebébe a sünt.

Az emberismeret csodaszerevével bekenve, csakugyan jól számított, a kis piszkos pompás ebédhez juttatta, mert a penészvirág kegyesen fogadta a különös állatot s mikor Bibók kérdést intézett, hogy kaphatna-e ebédet, Ká-

mondá az öreg asszony, nem minden tisztelt nélkül tekintve fel arra a férfúra, a ki ilyen messzire elzarándokolt ilyen épületes szándékkal.

Szemmeláthatólag meghatotta és bizonyos volt, hogy minden szembejövőnek elujságozja útközben, milyen derék emberre bukkant... hogy vannak még jámbor emberek a világon. Mindjárt megjédt ettől Bibók és visszakapált, hogy ő harangöntő mester Bélán és olyan harangot rendeltek meg nála Bécsbe a Szent István tornyába, a melyiknek a hangja szakasztott a löcsei legyen, azért akarja halani. Hanem most meg már attól ijedt meg, hogy megkonfundálja az asszonyt átadni az üzenetet, hát abban állapotok meg, hogy miután Klebével beszélt, még egyszer jöjjön vissza jelenteni és akkor kapja meg a kialkudott pénz másik felét.

A mi bölcse megállapodásnak mondható azért is, mert a kialkudott összegnek ez a másik fele már nem volt meg, úgy, hogy Bibókot hova-tovább az a gondolat kezdte foglalkoztatni, hol és min ebédel meg. A kertvendéglőben nem szabad a pénztelenségének



A KÜLDÖTTSÉG A TRAVNIKI FOGADÓ-BIZOTTSÁGGAL A VÁROSHÁZA ELŐTT.

BUDAPEST KÜLDÖTTSÉGE BOSZNIABAN. — Jelfy Gyula felvételei.

rász uram kijelentette, hogy ebédet ugyan nem szoktak készíteni, mert csak délutáni és esti vendégek vannak, de a mit maguknak főztek, szívesen szolgálnak belőle, sőt a fürge sovány asszony még meg is szaporította hirtelenesen egy kis vese-velővel a fogásokat.

Ebéd alatt aztán megindult a bizalmas beszélgetés: Mi újság a városban? Mért járnak itt az emberek feketében? Hogy viselik magukat a kurucz tiszték? Jól megy-e az üzlet idekűn? Azelőtt ugy-e Görgön volt Kárász uram?

Kárász a szerint felelt, hol kurtán, hol hosszabban, a mint szívesen vagy nem szívesen érintette a tárgyat, óvatosan, általánosságba mozgó kifejezéseket használt, mint egy püspök, Görgön pedig végképen megfogott a szava.

— A Quendel vendéglojót bérelte?

— Ühüm.

— Hallom, fényesen ment.

— No, no.

— Milyen ember a Görgey?

Kárász nyugtalanul mozdult meg.

— Talán ismerős Görgön? — kérde.

— Nem. Sohasem voltam ott, hanem volt hajdan egy bajtársam, a ki onnan való, az sokat beszélt nekem Görgő felől.

— Úgy?

— Egy Bibók Zsiga nevű, — folytatta a vendég. — Nem lakik most ott?

— Nem, de hallottam felőle, infámis gazember, ha ugyan egyet gondolunk a szemében.

— Csodálom, — szólt a vendég elkomorlyodva, — azt, a kit én gondolok, általában kedves embernek tartották.

— Ez megszokott otthonról, — jegyezte meg Kárász közömbösen.

— S most hazavárják, — egészítte ki a mondatot az utas.

— A varjak, — tette hozzá Kárász.

— Miért a varjak?

— Azoknak lesz belőle hasznuk.

— Hogy-hogy?

— Úgy, hogy ha hazajön, felakasztódik.

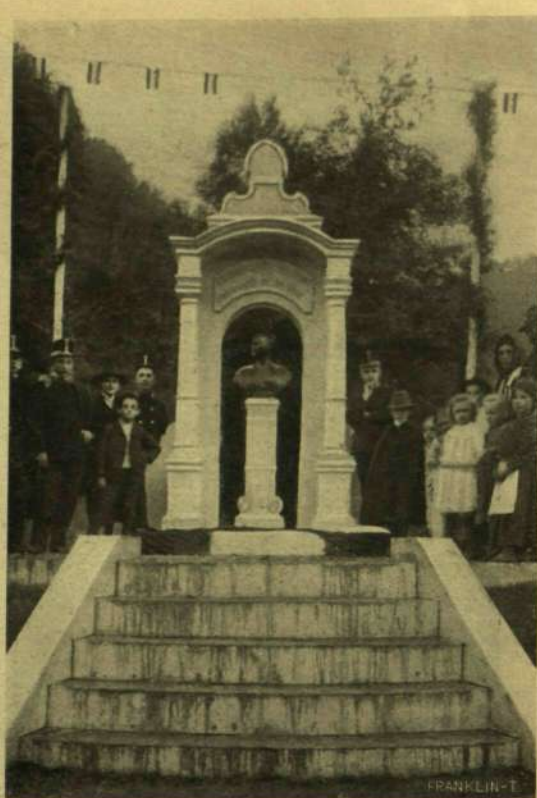
(Folytatása következik.)

„A GYŐZTESEK.”

A Nemzeti Színház bemutatója.

A mai színpadi szerzőket a hűtlen asszonyon kívül semmi sem érdekli annyira, mint a kapaszakodó férfi alakja. S ha már házasságtörési drámát nem írhatnak, legalább stréberdrámát írhatnak, de legszívesebben egyesítik a kettőt, mint *Fabre* Emil, francia író „A győztesek” című négy felvonásos társadalmi színművében. E munkában két egymáshoz teljesen méltó alak kötött házasságot: egy férfi, a jeles Daygraud, a ki állhatatos történettel vidéki ügyvédből miniszterre akarja magát fölkitűzeni, s ennek derék felesége, a ki megcsalta volt urát s kedvesének támogatásával segítette előre férjét a nehéz ügyvédi pályán. A házasságok váltakozó szerencsésen és csúszva vezet, csak még némi akadály áll a teljes érvényesülés útjában. A férj, mint ügyvéd, egy kellemetlen ügybe bonyolódik, a mely veszélyeztetni ügyvédi hírnevét s véget vehet politikai pályájának. Néhány százezer frank árán tisztázhatná magát, csak hogy a pénzt nem tudja előteremteni. De nem hiába választotta meg szerencsésen hitvestársát; a fáradságtalan asszony megszerzi a pénzt egykori imádójától, a ki kifogástalan gavallér s még mindig kész a nemes párért anyagi áldozatokat hozni. Daygraud úr tehát kibonyolódik a hírnevét veszélyeztető ügyből, becsülete ismét vakító fényben tündököl, miniszterre lesz. A házasságtörő asszony s a törötő férj elérik teljes diadalukat, az emberek hódolnak előttük.

Amde a szerző a költői igazságszolgáltatás híve. Mint erkölcsi jellem nem hagyhatja a bűnt büntetlenül. Különbösen is megtanulta Ibsen „Társadalom támaszai”-ból, „Vadkacsa”-jából, „Ki-



MADERSPACH KÁROLYNÉ EMLÉKE RUSZKABÁNYÁN.
Eltérés Pál amatőr-főfelvétele.

sértet»-jeiből s más éjszaki művekből, hogy a szülők vétkeit meg kell torolni. Legalkalmasabb médium erre a gyermek. A Daygraud házaspárnak van tehát egy fia, a ki ideális lelki ifjú s a becsület hőse. Mialatt az a kellemetlen ügyvédi história folyik s a hírlapok csúnya leleplezéseket közölnek a miniszter-jelöltől, egy botrányhajászó laposka Daygraud asszony becsületét is gyalázza. Leleplezi a nő múltját. Ezen felháborodik az ifjú, nem hagyhatja anyját gyalázní, párbajra hívja a botrányos cikkek íróját s a párbajban elesik. A szerző csodás leleménnyel ép abban a perczben öleli meg a fiút, mikor az apa eléri történetének végcélját: a miniszteri tárczát. Már most sem apa, sem anya nem örvendezhetnek a sikernek. Győztesek, mint a mű ezíme mutatja, de ha! mi drága áron vívták a győzelmet: szeretett gyermekük halálának árán. Megvan tehát a költői igazságszolgáltatás, a szerző mégis csak istenes munkát végzett, noha egész estén keresztül botrányban vágkált. Kielegítette azokat a francziákat, a kik miniszterek bűneiről szeretnek hírlapi leleplezéseket olvasni s egyúttal kielegítette azokat az erkölcsös szíveket, a kik a bűnök bűnhődéseit kívánják hallani.

Nem is vonjuk kétségbe, hogy e drámának Párisban bizonyos hatása lehetett. Ott a nézők sok célzást, társadalmi s politikai vonatkozást, pikáns leleplezést fedezhettek fel a munkában s mindez a hírlapi tartalom kárpótoltatta őket a költői értékért. De a mi közönségünket a mű csak fásztja. A szerző ugyanis, hogy meséjét egészen valószínűvé tegye, hosszú négy felvonáson keresztül egyre fejtegeti azt a kellemetlen jogi esetet, a mely a törötő ügyvéd kerületét veszélyezteti. Felperes, alperes, hitelező, csőd, beadvány, felelősség, szóval egy teljes kereskedelmi pör minden epizódja vonul fel a drámában s el kell ismernünk, hogy a szerző a csőd- és váltóügyekben rendkívüli jártasságú. Talán ügyvéd, vagy legalább is törvényszéki tudósító. Jogászok különös érdeklődéssel kísérhetik e művet, a mely apróképek gondos s lelkiismeretességgel dolgoz ki egy polgári pert. Különösen az ügyvédi kamarák fegyelmi ügyeinek intézői lehetnek kíváncsiak, mikép tisztázza magát a híres ügyvéd. A hósi pár jelleme iránt azonban senkinek sem támadhat érdeklődés, oly üres, sivár, százszor látott színpadi báb mind a kettő. Bármily erőfeszítést fejt ki a szerző, hogy ezeket igazlmas drámai helyzetekben érdekessé tegye: az üres lelkek szereplése nyomán csak üresség marad a lélekben. A fiú pedig, a ki érdekesebb lehetne, alig szerepel s csak mint valami rég ismert árnyék suhan keresztül a művön.

Érthető tehát, hogy a sok hatásvadászó mű-izgalom hatás nélkül vonult el a Nemzeti

Színház közönsége fölött. Érthetetlen csak az maradt, mi köze a magyar közönségnek a párisi botránykrónika leleplezéseihöz és burkolt célzásaihoz? A színészek a szokott művészettel játszották szerepeiket. Újszerű alkításokra nem nyílt tér. Leginkább kitűnt *Hegyesi* Mari Daygraudné szerepében. Fia párbaja alkalmával az anyai érzés megrázó hangjait hallatta s egy pillanattal meggyőző hatott a hallgatókra.

Palágyi Lajos.

A REPÜLŐ EMBER.

Az elmúlt vasárnapról a magyar főváros határában belül kettős csodát jegyezhet föl a krónikás. Az egyik csodát úgy hozták el közénk készen, ládákban, kialakított bérért. A másik csodát ellenben mi magunk hoztuk létre, talán önkéntelenül, mindenesetre előre való tervezettség nélkül, de épen ezért, épen a váratlanságánál, az ösztönyszerűségénél fogva annál megkapóbb, sőt csaknem: megdöbbentő csodát. Láttuk az első repülőgépet, ezt a hatalmas szárnyú, villámgyorsan suhanó mesterséges szitakötőt, a mely vakmerő, de gyönyörű fenhéjazással szögezte neki a levegőnek a maga katógó, diadalmas zajt verő gépfőjét. És láttunk együtt, egy tömegben akkora néptengert, a milyen Attila, meg a honfoglalás kora óta egy táborba még soha össze nem verődött Magyarország földjén.

Ha Blériot Lajos büszkén fogja följegyezni az ő kétségtelenül történelmi jelentőségű életének a naplójába a nálunk való szereplésének a dátumát: nem fog tévedni, mert arra a napra méltán büszke lehet. De ha azt fogja hinni, hogy a harmadmillióhoz közel járó tömeg főképen, vagy csakis az ő kedvéért se-reglett egybe: akkor bizony tévedni fog Louis Blériot. Az az óriási emberhadserg, a melynek soraiban minden rend és minden rang, minden nem és minden kor tizezrével volt képviselve: nem Blériotnak, a repülő francziának, hanem a repülő embernek nyújtotta delirium-szerű és mégis szinte áhítatos lelkesedését. Nem a kedves, a híres, a nagyszerű Blériot volt ennek az emlékeztető délutánnak a hőse, hanem maga az ember, a ki annyi álmódzást és annyi vért pazarolt évezredek keresztlát a levegő birtokba vételért. A ki ott ünnepelt, és tapsolt, és kendőt lobogtatott a hepe-hupás katonai gyakorlóterén: egy-egy lelkes pillanatban talán el is felejtette a munkás-zubbonyba bujt világhírű „madár-embert” s megnámosodva a körülzékázó szárnyas gép hipnotikus erejétől, ki-ki talán már önmagát látta a János vitéznek emez engedelmes griffmadarán, a mely oda viszi az embert, a hol több a napfény, kevesebb a sár... el a még meg nem járt utak s a még át nem élezett gyönyörűségek felé.

Ezt a remek típusú francziát egyébként egészen a fölszállásig körülvette és üldözte egy egészen különös fajta bizalmatlanság. Bizalmatlanság, a mely nem neki, az embernek, hanem az ő fátumának szólt. Mindenki tudta róla, hogy első nagyobb, sőt egyetlen nagyobb sikerét a calais-doveri repülésével érte el. De azt is tudták róla, hogy azóta üldözi a bal-szerencse. A Reims mellett elterülő Bétheny-síkon a nagy versengés alkalmával egészen hátrébe szorult. Nagyobb eredménye csak az volt, hogy megnyerte a gyorsaság díját a tíz kilométeres távolságra. A mikor azonban a nagy díjért indult — már pöröl járt. A benzintartója a levegőben fölrohant s ő gépestől lezuhant. Néhány surlódás, néhány égett seb, és semmi nagyobb díj: ez volt Blériot reims-i haszna. Azután következett — mindössze néhány nappal később — Brescia repülő hete a Montichiari-síkon. A jó, a régi, a kipróbált gépe Reimsban elpusztult: itt újat kellett alkalmaznia és ez, manapság még, épen olyan körülményes munka, mint egy remek származású, nemesvérű, de még zabolátlan csikóból kitűnő versenypárját nevelni. Mindenek fölött idő kell hozzá. Makranczos géppel, még meg-megsajgó testtel valóban lehetetlenség lett volna Blériotól elsőrangú szereplést követelni a Montichiari-sík repülő hetében. Utóljára Berlinbe hívták. Ide már gyógyultan és kezes, megszelídített géppel érkezett. Am az ő francia könnyedségének, egyszerű, szinte gráció-

zus természetességének nyomban nekiszögezték a kiállhatatlan német vaskalaposságot, a mely a lángszeszszel szemben is a kereskedelmi törvények paragrafusaihoz s a talléros zacskók mindenhatóságába kapaszkodik. Blériot megnehezített. Úgy érezte, hogy megbántották benne az embert is, a francziát is. És — csakugyan — köd előttem, köd utánam: ott hagyta a garastesörgető berlinieket.

Nyilvánvaló, hogy Blériot minderről nem tehetett. De viszont a közönség sem tehetett arról, ha egy kissé — tamaskodott. Hátha megint történik valami? A balsors igen ravasz perszóna. Annak elég esetleg egy ünnepi lakoma, egy kevés szél, néhány csepp őszi eső is, hogy mindent tönkretessen. Ez volt a hangulat még künn, a hatalmas térségen is, a melyet mint egy elképzeltetlentől nagy eleven koszorú vett körül a tömeg.

Azonban az aggodalom nem volt alapos. Pont négy órakor egy vörös-fehér zászló kúszik föl az árbocszúdon. Végre! Tehát mégis:

fórumra lépnek, ennyire mellőznek minden külsőséget. Pedig most már elvezetett, ez a hitvány ruha lesz ennek a századnak a leggyönyörűbb és legdrágább — divata, de örökös szimboluma is. Igen sajnálni való dolog, hogy bármennyire olesó, mégis csak a milliómosok vehetik föl. Mert megvenni, megvehetik esetleg mások is.

Blériot néhány perczig ott állott a gép mellett. Nem csinált semmit. Két famulusa, a két francia mechanikus rendbehozott mindent. A mit ember tehetett, igazíthatott, azt megtették, megigazították. És Blériot még mindig ott állott. Tétlenül, mozdulatlanul. Nem kérdezte tőle senki, ő sem mondotta senkinek, mit jelentett ez a néma, szinte drámai magabizáltság. Talán egy fohászkodás volt a Magasságos felé, a kinek birodalma szűz határait készült keresztül lépni. Vagy talán egy a lelke vetődő mozgóképen elvonultatta még egyszer maga előtt az őt gyerekeinek, a feleségének, meg a testvéreinek, ha vannak, meg a

sággal, annyi nyugalommal és annyi — bizakodással. Az induláskor olyan volt ez a fából, meg aczélből, meg vászonból való mesterséges griff, mintha egy darab selymet bocsátanak czeraszálon az alig mozgó nyáresti szellő hátára, alig zizegett, alig lendült, alig lépte át az álomszerűség határát. A mikor azonban már fönt járt a levegőben, negyven-ötven méter magasságban, a szelid, nesztelenül síkló, vízióként ható gép átalakult valóságos madárrá, egy madárszörnyeteggé, egy szörnyeteg karvallyá. Szinte rázta, harapta a levegőt. A motor száraz, szinte az idegeket ütő katógása olyanformán hatott, mintha óriási fogait csattogtatta volna össze a levegő egy özőn-vizkori ichtiosaurusa, a ki elől untalan elmenekül a zsákmány, a melyről már-már remélte, hogy sétmarczangolhatja.

És rajta, mintha nyeregben ülne, meggörbített háttal: Blériot. Kétségtelen, a gép engedelmeskedett. Ha följebb akarta, följebb ment. Ha lejjebb akarta, lejjebb ment. Hatalmas ívben



KUNYHÓ SZADÁN. — Szentmiklósy Zoltán rajza.

lesz repülés. S ebben a pillanatban már előre siklik a karcsutestű, szinte gyikszerű gépezet, a melynek az elejére — mintha csak kitárt gígaszi karok volnának — két merev, mozdulatlan vászonszárny van odaillesztve. A fából való, egyszerű, de mindamellett kecsesen összerótt váz olyan, mint egy lefektetett torony, afféle olasz reneszánsz kampanile, a mely a csúcsa felé mindig kareszubbá válik. Szinte nem is kell hozzá fantázia, hogy az embernek eszébe jusson egy másik torony, a melylyel valaha szintén meg akarták vívni az — eget. De az a torony, a Babel tornya kőből való volt. És szárnyon csak a tervezőinek a képzelete járt. Mennyi ezer évnek kellett elteltéig addig, a míg azok a szárnyak magára a — toronyra kerültek. De lehetetlen észre nem venni egy kevés legendás rokonságot a kettő között.

A gép mellett ott van a megteremtője is: Louis Blériot. Magas, dőlözeg ember, a teremő férfiaság minden varázásával. Egy kissé furcsán hat a sötétlők, közönséges munkásköntösben. Hiába, még nem szoktak meg, hogy a kik a

szülőinek, ha élnek, a mosolygó és aggodalmas arcját, hogy még egyszer, gondolatban megcsókolja őket... És talán, hogy gondolatban bocsánatukat is kérje, a miért őket, az ő valóságos, meleg elevevőségüket nem tartja többre ennél a hideg, élettelen váznál, a mely csak akkor él és léleklizik, ha valaki, ha ő — odaadja neki a tulajdon életét. A melyet egyszer, úgy lehet, nem fog visszaadni, el fog fogyasztani, meg fog semmisíteni ez a különös madár, a ki kabalás erők repülésre kénytelen mindig behódolni akar a sárt lenyűgöző erőnek, a nehézkedés törvényének. Tehát:

— En avant! Előre!

A gépet a két mechanikus hátulról meglódtotta. Elöl a kétlapátos csavar, alul a ke-rekek forogni kezdtek. A pupilla jóformán még meg sem rögzíthette ezt az első mozdulatot, a mikor már a gép emelkedni kezdett, olyanformán, a hogyan a pufók, szárnyas kis angyalok Murilló képein: annyi suhanó finom-

és rövidre fogott, zárt körben egyaránt kezesen, simán fordult. A mikor Blériot tréfal-kozni akart, tréfás mozdulatokat is végzett. Egyszer, mintha a földön síkló gyíkot kergette volna, csaknem horzsolta a letaposott térség őszi, vöröslő fűvét. Mászor meg mintha veréb-fogásra indultak volna, a gép zihálva, zakatolva csörtetett fölfelé, mindinkább fölfelé. A gép szelid volt. Mindent eltűrt. Mindent megtett. A mint szelid, kezes és türelmes a napkeleti mesék óriásának üvegbe zárt szel-leme. Mindaddig, a míg sértetlen a palack száján a — pecsét. A míg Blériotnak keze, szeme, testének és agyának minden idegszála, göröcs, szinte halálos figyelemmel odatapad a kormánykerekre; a míg megrízi a legparányibb elhajlást, a motor ezer apró porozikájának egy-egy inkább sejtésszerű, semmint meghallható perczegését; a míg a levegő áramlásának a kidagadt vitorla feszítő erejéhez hasonló nyomását hunyorítás nélkül tűri; a míg meg nem ittassodik a tüdejét tágitó ozontól, a súlytalanság, az ember fölötti valóság érzésének a mámorától, a míg félteni közöm-



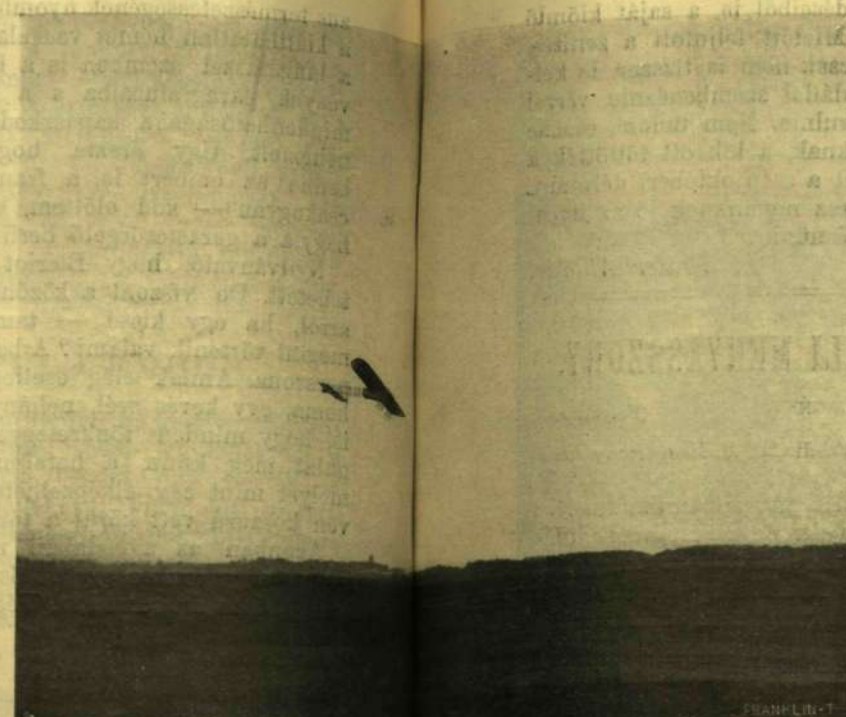
A GÉP NEKILENDÜL.



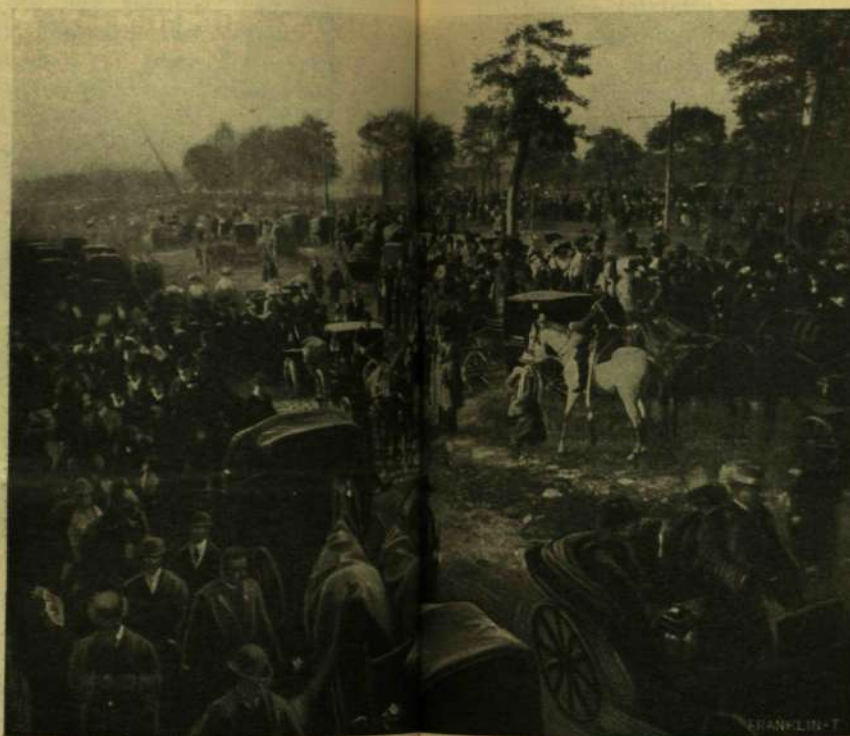
AZ INDÍTÁS ELŐTT.



BLÉRIOT ÉS JÓZSEF FÖHERCZEG.



EN,



BLÉRIOT REPÜLÉSE OKTÓBER BUDAPESTEN. — Balogh Radolf féltetelei.



A LESZÁLLÁS UTÁN. (Középre Blériot.)



JÓZSEF FÖHERCZEG PÁHOYA.



BLÉRIOT, NEJE ÉS TÁRSASÁGA.



INDULÁSRA KÉSZEN.

bősséggel hallgatja az alulról hozzája hatoló lázas éljen-riadalt: addig ura marad és parancsolója a gépének. Vagy helyesebben: misztikus erejű elvarázsolója a lélek nélkül való anyagnak... A míg a véletlen, vagy a balsors akaratából le nem hull a pecsét a palack szájáról és ki nem szabadul belőle a rómlás szelleme...

Blériot

BLÉRIOT NÉVALÍRÁSA.

Diadalmas, szép, forró délután volt. Megünnepeztük, magunkévá fogadtuk ennek a fiatal századnak legfiatalabb csodáját. És hódoltunk Blériotnak, nem csupán azért, a mit a siker jegyében mutatott: háromszoros győnyörű repüléseért. Hanem azért is, mert tudjuk róla, hogy gépét nem csupán pénzért kapható materiálból építette, de a tulajdon meg-



JÓZSEF FÜHERCEGE BLÉRIOTVAL BESZÉLGET.

BLÉRIOT REPÜLÉSE OKTÓBER 17-ÉN BUDAPESTEN. — Balogh Rudolf fékvételei.

fizethetetlen szenvedéseiből is, a saját kiömlő meleg véréből is. Mielőtt feljutott a zenitre, nem egyszer, még csak nem is tizszer, le kellett roskadnia, a halállal szembenéznie, vérről adózni, gúnytól pirulnia. Nem tudom, eszébe jutott-e ez mindazoknak, a kik ott töltötték a kispesti határban ezt a szép októberi délutánt. Minekünk, a mi egész népünknek jó az ilyesmit figyelmünkbe vésnünk...

Fráter Aladár.

TENGERENTÚLI MENYASSZONY.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Daniel Lesueur. — Fordította M. Hrabovszky Julia.

De hiába igyekezett magán uralkodni... A veszélyben erős volt, de a megszabadulás ellágyította és talán még inkább az érdeklődés kifejtett bátorság. A fiatal leány a zsebkendőjébe rejtette az arcát, mert nem tudta a zokogását visszatartani.

Max egy pillanatig nézte őt. Rendkívül sápadt volt... Az emberfölötti erőmegfeszítés tette-e, vagy a leányért kiállott félelem, vagy talán egyéb? ... Mert Max nagyon világosan látta, hogy Marguerite önérzete felébredt el-



FONTENAY VICOMTE FRANCIA KÖVET ÜDVÖZLI BLÉRIOT-T A FÖLSZÁLLÁS UTÁN.

lene. A fiatal leányt bántja, a miért ilyen nagy hálával tartozik mostoha fivérének és annak férfiúi felsőbbbségét saját női gyengesége fölött el kell ismernie. És Max most hirtelen zavarba jött a szerepe által, a melyre mindenki más büszke lett volna.

Elfordult a leánytól és az út közepén heverő kerékpárokhoz sietett; felemelte azokat és megvizsgálta Marguerite gépét.

Most a fiatal leányon volt a sor Maxot megfigyelni, miután a könnyeit felszárította és érezte, hogy hidegvére lassanként visszatér. Marguerite látta, minő érdeklődéssel szorgoskodik Max a gépe körül. Egy kis táskából angol kulcsot vett elő. Megtárgította a sróftartót, tovább tolta a hátsó kereket, hogy a visszahelyezett láncz jobban meg legyen feszítve.

Fölemelte a fejét és vidáman mondta: — Azt hiszem, rendbe jött. De hogy teljesen nyugodt legyen, elmegyünk a Reine-Blanche fogadóba és ott megnézzük. Van ott egy hozzá értő ember és egy kis javító-műhely is.

Marguerite felállt és közeledett Maxhoz. — Még nem mondtam magának köszönetet, Max. Most azért jövök...

De Max jókedvűen, nagyon kedvesen közbe-
vágott:

— Köszönetet akar mondani nekem, kis hugom?... Ilyen csekélységért?... Ugyan menjen!

— Megmentette az életemet!



A TÖMEG ÁTTÖRI A KORLÁTOT.



A LEVEGŐBEN.

— Ez esetben már túlságosan meg lennék jutalmazva.

Olyan érzéssel mondta ezt Max, hogy a leány megremegett. De Max azonnal könnyed hangon folytatta:

— Csak hogy én nem lehettem ilyen szerencsés. Ne beszéljünk róla többé.

— Mindegy, — szölt Marguerite, elárulva sértett hiúságát, — nagyon gyerekesnek tart-hat a történetek után.

— Miért?

— Mert ostobául sirtam.

Max azon tekintetek egyikével nézett a leányra, a melyek akarata ellenére — mint azt néniével sejtette is, — benyomást tettek Marguerite. A szemek előbb élénken, keményen felcsillogtak, aztán saját szerűen édes szomorúsággal, nagyon szelíden néztek rá.

— Oh, ne sajnálja ezt, — mormolá Max. — Olyan jól esett magát nőiesnek látnom.

A leány felfortyant:

— Vagyis gyengének, idegesnek, nevetségesnek!

Max csendesen mosolygott és tagadólag rázta a fejét.

Nagy kezgyűsséggel és veleszületett szakértelemmel a gépészet iránt, sikerült neki kijavítani a kerékpárt. Mindketten újra a gépkön ültek. Aztán, mintán sietve megozsonnáltak a Reine-Blanche-hoz címzett fogadóban, folytatták útjukat, de daczára, hogy gyors tempóban mentek előre, csak este érkeztek meg az enghien-i tó partján fekvő villába.

Mindketten hallgattak, látszólag elfoglalva a biciklizés, az alkony üdítő bája által. Fialat testük a balzsamos levegőben fürdőve, mozgott, megremegett, mintegy megrészegedve a mozgástól, a gyors haladástól, miként mámorossá lesz a fecske is, mikor repülés közben kikiáltja elragadtatását a rózsás alkonyba.

Koronként hosszú fákkal szegélyezett országút nyúlt el előttük, kétoldalt elterülő lapályos, tág rétekkel, melyek olyanok voltak, mint tenger a szélcsendben és a melyeken a leáldozó nap utolsó sugarai vontak barázdát. Vagy pedig erdei úton haladtak, a melyekre kékes, majdnem hideg árnyék borult, míg fejük fölött a fák lombjai arany porban rezegtek. Néha falun át vezetett útjak, ilyenkor lassúbb tempóban haladtak, nehogy megzavarjanak egy libacsopotot komoly sötétjében, egy tehenet csudálgató álmodozásában, a gyermekeket golyócskajátékukban.

Egy park véget nem érő kerítésfalának mentén Max közelebb hozta kerékpárját a leányhoz.

— Mondja csak, kis hugom, nem jobb lenne-e nem mondanunk el otthon?

— Miért? — kérdezte Marguerite.

Nem kérdezte meg, miről beszélt Max, az ő gondolata is folyton kis kalandjuknál időzött. E két fiatal szívet izgató vízió, megnevezhetetlen zavaros érzés üldözte a csendes utakon.

Az előbb a halál érintését érezték. De vajjon csak a halálé-e? Megmenekülve a halál elől, nem találkoztak-e a veszély, önfeláldozás, a szabadulás perceiben egy csalfa, láthatatlan lényvel is, a ki a halálnál is erősebb?

— Miért ne beszéljünk el azt, a mi annyira a becsületére válik? — kérdezte a fiatal leány Maxtól. — Apámnak tudnia kell, mit tett ön értem.

— Azért nem fog jobban szeretni, mint már szeret, — felelte Max, — minthogy saját fiának tekint. Anyámnak pedig egy nyugodt perce nem lenne többé. Kivéve, ha a megnyugtató-sára nem bicikliznénk többé.

— Ne bicikliznénk! — kiáltott fel Maggie, olyan komikus megdöbbenéssel, hogy mostoha fivére felkaczagott.

Daczára a szelid érzéseknek, a melyek pár óra óta Marguerite lelkét elöntötték, azért e perczben összes amerikai érzései: a függetlenség és minden kislelkűség megvetése, felébredt benne. A kis yankee fellázadt.

— Ez igazán érthetetlen magánál, Max! Hogy egy okadatlan aggodalmat eloszlasson, képes lenne egy egészséges, hasznos testgyakorlatról lemondani?

— Még sok egyébről is lemondanék, — felelte a fiatal ember.

Marguerite megkapta a fiú mélabús komolysága, a mivel e szavakat kiejtette. Marguerite a történetek után ez a délután vég olyan hangulatba ringatta, érzékenysége olyan rezgésbe jött, hogy képes volt társánál valami fájdalom titkát megsejteni. De lehetséges lenne-e?

Ez a gondtalan, felületes gondolkodási fiú, a ki a tétlen életből és rendkívüli fizikumából származó erejének feleslegét sportokban nyúvi el, ez a fiú belső életet élne, elzárkózott lelkében erkölcsi küzdelmek vívnának harcokat?

Fanteuil kisasszonynak ez a benyomása támadt hirtelen. És azért egészen megváltozott hangon, a melyből rokonszeny hangzott ki, mondta:

— Igen... Tudom, mennyire szereti az anyját.

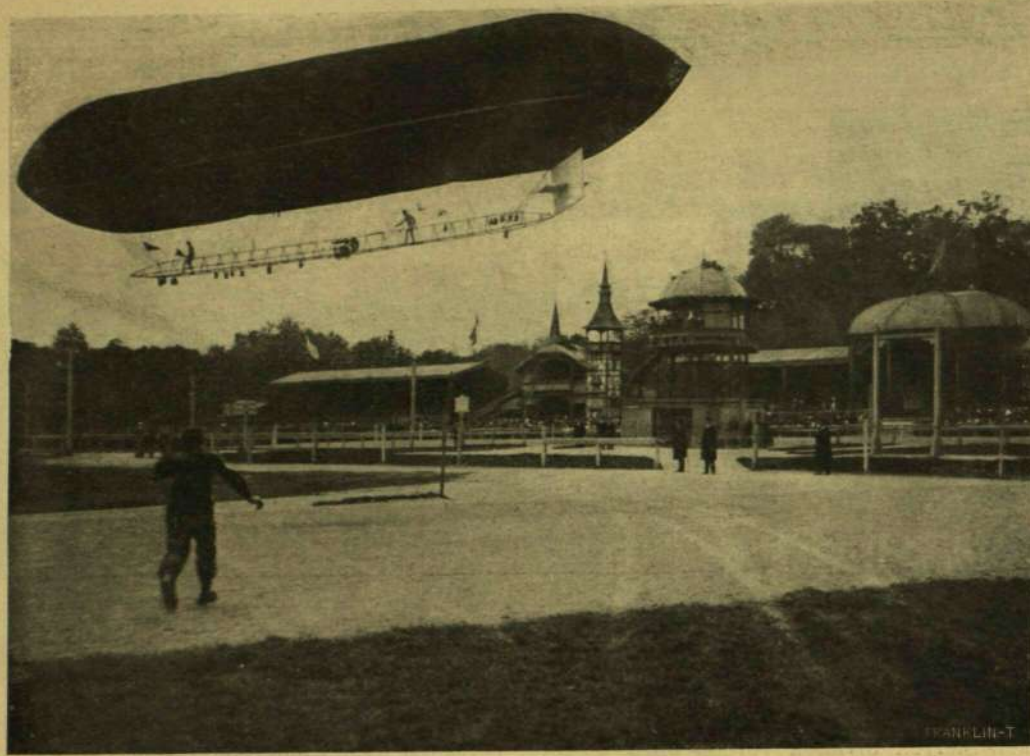
Max nem felelt. És mivel Marguerite lopva megfigyelte őt, mialatt kerékpárjaik szorosan egymás mellett, egyenlő tempóban haladtak előre, azt találta, Maxnak az arca megint olyan kifejezést öltött, mint a mit ő „kalitba zárt sas” kifejezésnek nevezett el magában. A szeméi mereven néztek és mintegy világosabbak lettek a bennök lángoló nagy tüztől, teljesen mozdulatlan arczában a száj görcsösen össze volt szorulva. Az arca ilyenkor nagyon szép volt, tele szomorú vadsággal, titokzatossággal. Marguerite legalább olyan nagy hatást tett e



PILLANATFELVÉTELEK AZ INGYEN-KÖZÖNSÉGBŐL.



BLÉRIOT REPÜLÉSE OKTÓBER 17-ÉN BUDAPESTEN.



A RENNER TESTVÉREK KORMÁNYOZHATÓ LÉGHAJÓJÁNAK ELSŐ FÖLSZÁLLÁSA BÉCSBEN OKTÓBER 16-ÁN.

perczen, mint még soha eddig. És eddig nem is bántotta őt még a kíváncsiság megtudni, mi rejtezik ezen arc alatt; most azonban győződni kezdte őt.

Rövid csend után Marguerite megszólalt:

— Mondja Max, ugy-e az anyja kedvéért nem házasodott meg?

Max olyan heves mozdulatot tett meglepetésében, a mi egy kevésbé biztos kerékpározót kivetett volna a nyeregből.

— Elvesztette a fejét, Marguerite? ...

— Épenséggel nem! ... De maga bizonyos áldozatra céloz ... És olyan ... olyan ...

A leány szavak után keresgélte és nem akarva a fiúnak hizelegni, pajkosan fejezte be:

— Olyan elegikus.

— Én? — kérdezte Max felnevetve.

— Maga ... Aztán papa mesélte nekem ...

— Mit mesélt rólam az a csacska papa?

— Elbeszélte a szerelmi regényét. Hogy talán mert nem akart bánatot okozni az anyjának, engedte meg, hogy a nő, a kit szeretett, más férfinak legyen a felesége.

— A nő, a kit szerettem! — kiáltott fel Rithé fia.

— Vagy a kit még most is szeret, hogyha szíve van ... Mert ő meg akart halni maga miatt!

(Folytatása következik.)

BENCZÚR GYULA ÜNNEPLÉSE NYIREGYHÁZÁN.

A magyar festőművészet nagymestere, Benczúr Gyula, hosszú évek után először látogatott el szülővárosába, kedves nejétől, fiától s művészársaitól kísérve, hogy a tiszteletére rendezett ünnepélyen részt vegyen.

A Bessenyei-Kör emléktáblát helyezett ama házra, hol a nagy mester született s gyermekéke első éveit töltötte.

A szép és kegyetes ünnepély nagy s díszes közönség jelenlétében vasárnap (e hó 17-ikén) délután három órakor folyt le.

Geduly Henrik evangélikus lelkész remek szónoklata mesteri előadásban volt az ünnepély fénypontja.

Az ünnepély előtt Nyiregyháza város küldöttsége, Majerszky polgármester vezetése mellett, átadta a díszpolgári oklevelet, szívből jövő, megható beszéd kíséretében.

Az ünnepély után Bessenyei ércszobrát kereste föl az ünnepelő közönség, hol a magyar képzőművészek koszorúját Déry Béla lendületes beszéd kíséretében a szobor talapzatára helyezte.

Este nagy hangversenyt rendezett a Bessenyei-Kör. Vitorisz József főgimnáziumi tanár Benczúr tiszteletére alkalmi ódáját hévvel s lendülettel szavalta el.

Colbertson Sasa kitting hegedűjátékával, Weichardt Auróra aradi énektanárnő művészi éneké-

vel, dr. Popini Albertné és Raschofszky Sándor zongorajátékukkal gyönyörködtették a közönséget. Nagyrdekű és tanulságos előadást tartott még Kacziány Odón a magyar történeti festészetéről, Benczúr mester jellemzésével, művészszerző méltatásával.

Fényes bankett fejezte be az ünnepélyt, számos felköszöntővel ünnepelve a nagy mestert. Viador.

A HÉTRŐL.

Az új érzés. Ha vasárnap este valaki abból a pár százezernyi emberből, a ki az első repülőgépes produkciót Budapesten végignézte, kiválasztott volna vagy ötven különböző temperamentumú és különböző intelligenciájú szemtanút és kifagatja: mi volt az érzése, a mikor Blériot felszállt és ott kóválygott fölötté a levegőben, — két érdekes tanulást jegyezhetett volna föl. Az egyik az, hogy mindenki ugyanazt feleli, a válaszokban egy szinte példátlan harmónia szólal meg, a hatásnak csodálatos azonossága. Elképzelhetetlen az, hogy olyan tengeri ember mennyire szolidáris tudott lenni az érzésében. Ez az egyik rendkívüli jelenség. A másik szintén mély forrású érdekesség az, hogy ha nem ötven, de ötvenezer embert kérdeztünk volna is meg, akkor se akadhatott volna egy, a ki az érzése természetét egy szóval tudta volna megjelölni. Sőt mennél nagyobb szabotosságra törekszik valaki, annál több körülírásra van szüksége, hogy az akkori érzését a hűség megközelítésével tolmácsolhassa. Bizonyos, hogy ez az érzés az öröm legnehezebb anyagából alakult, mert minden érzések között azoktól volt a legtávolabb, a melyek az örömmel ellentétesek. A szomorúságtól, a félelemtől, az aggodalomtól, a feszültségtől. De ha csak örömet mondunk, nem mondottunk meg mindent, mert hiszen örülni sokféleképpen lehet és ennek az örömnak a lelkét, a mely a szárnyas ember föl-emelkedésekor ragyogott bele a szívünkben, még bizonyára soha se éreztük, a mikor mosolyogtunk, kacagtunk vagy sírtunk örömlünkben. Mert abban a pillanatban valamennyien felszálltunk Blériot-val, valamennyien elhagytuk a földet, valamennyien együtt keringtünk vele az anyagatlan magasságban, mindnyájunknak volt szárnyunk, a mely kiterjesztve, mozdulatlanul úszik a napfényes levegőben. Tehát egy merőben új érzésünk született, a mely eddig nem volt meg bennünk és talán nem lesz már meg, ha mi is szállunk. Ilyen érzéseket csak századok sora termel egy-egy kiválasztott pillanat számára. — Nem csoda, ha nincs rá szavunk és talán nem is arra való, hogy kimondassék.

A jelző. Politikáról beszélgettek a napokban egy társaságban — ugyan melyik társaságban nem be-

szélnek mostanság politikáról? — és természetesen azt találgatták: mi lesz vajon a hosszú válság végleges, igazi megoldása? Mindenkinél megvolt a maga biztos és csilhatatlan — profecziája. Az egyik parlamentáris kormányt jöveddől, a másik alkotmányellenesét, a harmadik hivatalnok miniszteri-umot, a negyedik katonait. Egy úr, a ki nem foglalkozik politikával, a következőket mondotta:

— Én úgy látom, hogy a megoldás kérdése — statisztikai kérdés. Egy fölösleges szót kell kiiktatni a különböző kormány-kombinációkból, illetve egy szót kell bennük fölöslegessé tenni és akkor minden lesz minden. Ennek a szónak mondatnani neve: *jelző*. A megoldásról szólva csupa olyan kormány-kombinációról hallunk, a melynek szüksége van valami jelzőre. Beszélnek átmeneti kormányról, parlamenten kívüli kormányról, barátságos kormányról, egyeztető kormányról, előkészítő kormányról, hivatalnoki kormányról. A jelző hol riasztani, hol megnyugtani akar, hol türelemre inteni. És ez a baj. Mert megoldást nem jelenthet se olyan kormány, a mely megriasztani próbálja a nemzetet, se olyan, a mely egy jelzővel akarja megnyugtani. A kormányt úgy kell *fogalmazni*, hogy semmiféle jelzőre se legyen szüksége. Se riasztóra, se mentőre, se magyarázóra, se biztatóra. Szóval olyan kormány legyen, a melyről mindenki természetesen és annyira rendjén valóan találja, hogy az, hogy minden magyarázó vagy — félremagyarázó jelző egészen fölösleges. Akkor azután megvan a végleges megoldás.

Szóval a politikában a — legegyszerűbb stílus ér a legtöbbet.

*

Egy mellékalakról. Annak a nagy drámának, a melynek a minapában a montjuichi vár udvarán játszódtott le a — még igazán nem tudni — utolsó e vagy csak első fölvonása, tragikus érték dolgában roppant gazdagok a főszereplői. Az öreg tudós anarkista, a ki életével lakolt tanításaiért, a fiatal, tapasztalatlan király, a ki úgy lehet a maga végzetét pecsételi meg, mikor a halálos ítéletet aláírja, a védő katonatiszt, a kit csak figuránsnak állít a helyére a hadbíró, de a ki egész lelkét viszi bele a földatába és ezzel a lelkeségével maga is áldozattá lesz: mind elsőrangú témái egy-egy külön tragédiának. Nagyon megérthető tehát, hogy mellettük szinte észrevétlen marad egy szegény, szürke mellékalak, a kit úgy sodortak a színre az események, mint a hogyan egy falevelet röpít az az orkán, a mely palotákat és tornyokat dönt össze. Mert nem volt több, jelentősebb egy ilyen falevélnél az a közrendőr, a kit a párisi spanyol nagykövetség palotájá előtt lőtt agyon a Ferrer kivégzése miatt forrongó dühös tömeg. Pedig Ferrer nem ez a szegény francia rendőr ítélte halálra. Nem is ő fogta el. Ez a rendőr a köztársaság alkalmazottja volt, tehát bizonyára lelkes republikánus. Ép oly ellensége a királyságnak és a királyoknak, mint maga Ferrer. A szíve szerint valószínűleg örömebb lett volna a spanyol nagykövet palotájának ostromlói, mint védői között. Mégis úgy kellett meghalnia, mint ama hatalom katonájának, a mely Ferrert, a királyok ellenségét megölette. Ez a hatalom nem végeztethette ki Ferrert olyan ártatlanul, mint a milyen ártatlanul ezt a szegény mellékalakot — a kinek neve se igen volt, csak *számja* — e hatalom ellenségei kivégezték. Mert ez a szegény közrendőr nem volt se a köztársaság ellensége, se Ferrer bírja vagy hóhéja. Bizonyára ő a legkevésbé előkelő a nagy, komor színjáték összes szereplői között, de a tragikum súlyos éreze azért a legtisztábban ennek a szegény, névtelen kóristának a sorsában csillog.

*

Leleplezés. A legújabb leleplezés Cookról szól, a kinek az az erősen ostromolt dicsőség jutott, hogy szívós és vakmerő rivalisa, Peary elől fölfedezte az éjszakai sarkot. Ez a nagyszerű dolog talán nem került Cook doktornak annyi fáradozásába, viaskodásába és szenvedésébe, a mennyi viaskodásába és szenvedésébe kerül az eredmény beigazolása és a dicsősége megvédése. Peary parancsnok tudvalevőleg egyszerűen hazugságnak bélyegezte a Cook állításait, és a két tudós között egy pör indult meg, a melynek az eldöntése sok és igen nehéz munkát

fog adni a tudomány itélő fórumainak. Ennek a kegyetlen elszántsággal folyó pörnek egy fázisa ez a legújabb leleplezés, a mely egy korábbi tudományos vállalkozásában nem kisebb bűnnel, mint csalással és hamis tanúk szerzésével vádolja meg Cook doktort. A vád valóban rettenetes és többre is elegendő, mint arra, hogy lezsedje Cook homlokáról egy történelmi tudományos dicsőség koszorúját. És éppen ez az, a mi szörnyűségét — túlságossá teszi. Olyan erős, hogy a tulajdon hitelessége is ugyan-csak meghajlik, sőt talán össze is roppan a sulya alatt. Egy tudósnak elég bűne az is, ha tévedett, mert ez elveszi neki is, a munkája eredményének is tekintélyét és hitelét. Ha Peary hívei arra állítanak hiteles tanut, hogy Cook nem volt ott, a hol magát lenni vélte: ez nem sok ahoz, hogy a lelkünk erősebb ellentmondása nélkül el tudjuk hinni és bőven elegendő a Cook tudományos hitelének elpusztítására. De a mi több ennél a vádban, az már — kevesebb. Az már inkább alkalmas arra, hogy a vádban kételkedjünk, mint arra, hogy a Cook állítására tűzzé rá a hazugság jegyét. Tévedni a tudós is tévedhet: de a ki gasságból, hamisításból, csalásból akar megélni, a bűn eszközeivel akar boldogulni, az nem megy tudósnak. Az más vállalkozásokat tűz ki magának, mint ismeretlen vidékek földterítését, a pólusok fölfedezését. Ilyen feladatokra, ilyen küzdelmekre és veszedelmekre nem csálók és szélhámosok vállalkoznak. Cook nem



BENCZÚR ÜDVÖZLIK MŰVÉSZTÁRSÁI.



BENCZÚR GYULA SZÜLŐHÁZA.

a börtönből indult el éjszakai útjára és a múltja nem ezistkana'ak lopásában telt. A kik ilyen váddal tör-

nek a hitele ellen, lehetnek jó sarkutazók, de határozottan rossz psychologusok.



EMLÉKTÁBLA BENCZÚR GYULA SZÜLŐHÁZÁN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A művészet könyve. Ezzel a közös címmel jelent meg egy összefoglaló nagy munka, mint a «Műveltség Könyvtára» című vállalat egyik kötete a képzőművészetéről és a zenéről. A képzőművészeti részt Lyka Károly írta. A képzőművészetek történeti és technikai fejlődése címmel. Nem műtörténeti kézikönyvet ad, hanem a művészet megértéséhez akarja bevezetni az olvasót. Elviszi magával a műhelybe, a hol a műtárgy készül s bemutatja előtte keletkezésétől elkészültéig, primitív dadogásától legmagasabb fejlettségéig. Tárgyalását azokra a fő-tényezőkre alapítja, a melyek a művészetet meghatározzák: az anyagra, a melyből a műtárgy készül, a stílusra, a melyben a művészet szól hozzánk s a melyet viszont geográfiai és faji körülmények határoznak meg, a mezezésre, a kinek számára a mű készül s a ki ezzel befolyással is van minőségére, a művész egyéniségére, a melyen a különböző művészi irányok alapulnak s végül egy összefoglaló fejezetben a modern képzőművészetekről szól. A tárgy felett biztosan uralkodó, fegyelmezett és értő író művével van itt dolgunk; egy s más ponton lehet vele vitába szállni, ha saját álláspontjából folyólag talán kissé egyoldaluan ítél egy-egy művésztől vagy művészi irányról, de azt minden esetre el kell ismerni, hogy kitűzött feladatát kitűnően oldja meg, nagyon jó felvilágosító könyvet ad a művészet főkérdéseiről a közönség kezébe. A nagyszámú képek is gondosan, érzékkel és értéssel vannak a műtörténet óriási anyagából kiválogatva. — A zenéről szóló részt Kacsóh Pongrácz írta. Jó tájékoztató zenetörténetet ad, a hagyományos beosztás szerint, világos, érdekes tárgyalásban.

Gottsched hazánkban. Bleyer Jakab adott ki egy könyvet ezzel a címmel, első kötetül egy tanulmány-sorozatnak, melyben adalékokat akar



BENCZÚR FESTMÉNYEI A NEMZETI SZALON NYIREGYHÁZI KIÁLLÍTÁSÁN.

BENCZÚR GYULA ÜNNEPLÉSE NYIREGYHÁZÁN.



FERRER, A KIT ANARCHISTA ESMÉJÉRT A SPANYOL KORMÁNY KIVÉTEZTE.

nyújtani a magyar-német irodalmi érintkezések történetéhez s ekként tüzetes részletekkel előkészíteni az érintkezések történetének összefoglaló és áttekintő megírását. Először Gottschednek, a XVIII. század egykor híres és szinte kizárólagos tekintélyű, később tulságosan is lebecsült német írójának hatását mutatja ki az egykorú magyar irodalomra. Kifejti Gottsched működésének jelentőségét s hatását Ausztriában, melynek révén hazánk is eljutott, hatását fejleszteni kezdő dráma-irodalmunkra és nyelvtani irodalmunkra, adatokat közöl Gottschednek korabeli magyarokkal való levélbeli érintkezéséről s végül közöl néhány témája körébe vágó irodalmi terméket. A 180 oldalnyi könyv szorosan szakzerű filológusmunka, csakis az adatok módszeres megállapítására és közlésére törekszik, de ebben igen kiváló: fáradtságos munka eredménye és sok apró adatával hozzájárul XVIII. századi szellemi mozgalmaink pontosabb ismeretéhez.

Messaline - Radium - Luisine - Taffet - **Selyem** an Seidenfabrikt, Henneberg in Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú
gyógyforrás
Salvator
kötő sikerrel használtatik
vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és közszenyénél, az ukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tiszta!
Budapest, Fürststr. 1. u. 1. sz.

Öv és kézitáska
pénz-, szivar- és levéltárcza-különlegesség andóan
raktáron tart
CSÁNGO bórdíszmű- és készítő
Budapest, Múzeum-körút 3. szám.

Ha fáj a feje ne tévovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát**
mely 10 perc alatt a legmagasabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Káspeszt. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítást.

Egressy Gábor mint Shakespeare-színész. Várdai Béla e címen egy tanulmányt adott ki különnyomatul a Kisfaludy-társaság Shakespeare-társból. Elég érdekesen fejt ki a rendelkezésre álló adatok alapján Egressy Gábor színjátszó módját.

A **Jó Pajtás**. Sebők Zsigmond és Benedek Elek új képes gyermeklapja most adta ki negyedik számát, melybe legjobb írónak a kis olvasók mulattatására és okulására. Mikszáth Kálmán elbeszélést ír a Rákóczi-korból, Endrődi Sándor pompás kis verset, Sebők Zsigmond folytatja Zrínyi Miklós gyermekkorának elbeszélését. Benedek Elek regényt ír és egy magyaros családi-mesét. Nagyon érdekes Rákosi Szidi, a kintő szimfonikus zenekar a tánczról. Barna László verse, Tomcsányiné Csukrácz Róza ezike s Tull Odón és Márton Ferenc rajzai teszik a számot teljessé. A **Jó Pajtás**-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára egész évre 10 korona.

Új könyvek:

A művészet könyve. 1. A képzőművészetek történeti és technikai fejlődése, írta Lyka Károly. 2. A zene fejlődéstörténete, írta Kacsóh Pongrácz. Budapest, Athenaeum.

Gottsched hazánkban. Irodalomtörténeti tanulmány. Irta Bleyer Jakab. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása; ára négy korona.

Egressy Gábor mint Shakespeare-színész. Irta Várdai Béla. Budapest, ifj. Nagel Ottó; ára 1 kor.

A levegő meghódítása. Irta Serényi Gusztáv és dr. Visnyai Aladár. Budapest, Athenaeum kiadása.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dömötör Kálmán negyvennyolcas honvéd-tüzérfőhadnagy, nyug. herceggimázi uradalmi főmérnök 81 éves korában Pozsonyban. — Bura János nyug. fegyintézet-i őrpáncsnok, 1848/49-es honvéd 83 éves korában Nyitrán. — MALYTA AGOSTON temesvári rendőrkapitány, a főkapitányság bünyűi osztályának vezetője 46 éves korában Temesváron. — GALY SÁNDOR, a «Szentesi Lap» szerkesztője, negyvenkét éves korában Szentesen. — TÓDOFFY DOMOKOS kuriai bíró hatvanegy éves korában Budapest. — ACHIM JÁNOS, a békéscsabai ipartestület jegyzője Békéscsabán. — BRAUNER BENI földbírtokos, megyei bizottsági tag, hatvannégy éves korában Berzék

községben. — DRAXLER LIPÓT földbírtokos 73 éves korában Nagykikindán. — MEIXNER MIHÁLY, a győri Royal-szálló tulajdonosa Purkersdorffban 53 éves korában. — FICZEK FERENCZ nyug. tanító 99 éves korában Jászárokszálláson. — FIEDLER FERENCZ ügyvéd, herceggimázi uradalmi ügyész 65 éves korában Esztergomban. — SCHLEICHER ANTAL mérnök 60 éves korában Baján. — BORZSÁK ENDRE református író Szekszárdon. — VEZÉRI REZSŐ FERENCZ államnyomdai főtitkár, életének 48 dik esztendejében Budapest. — KORITSCHNER IVÁN ügyvédjelölt, dr. Koritschoner Lipót pápai ügyvéd fia, 23 éves korában, Pápán. — HAASE JÁNOS hivatalnok életének 23-dik esztendejében Budapest. — RYSZAVY FERENCZ lakatosmester Budapest. — RITTER IZSAK életének 85-dik évében Székesfehérváron.

ÖZV. BERETVÁS JÁNOSNÉ szül. Csengery Klára 54 éves korában Budapest. — KECSKEMÉTHY KLÁRIKA, Kecskeméthy László királyi segédtanfelügyelő és felesége, Barabás Margit tizenkét éves leánya, Tordán. — ÖZV. FODOR JÓZSEFNÉ, előbb férjhezett Csellár Albertné, szül. Dlauchy Mária, életének 68-dik évében Budapest. — FIÁLOVITS MARIKA, özv. Fiálovits Lajosné, szül. Hegyi Julia leánya 23 éves korában Nagykanizsán. — EGGERVÁRY IRÉN VANDA, Egerváry P. Ágost festőművész leánykaja, tizennégy éves korában Ujpesten. — TAPOLTAI ARIZI KLEMENTIN életének 63-dik esztendejében Kassán. — ÖZV. LAUKÓ KÁROLYNÉ, szül. Stur Ilona 59 éves korában Kecskeméten. — ÖZV. SAMOSI LAKATOS JÓZSEFNÉ szül. dapsai Dapsi Julianna 78 éves korában Miskolcon. — ÖZV. ANTAL ROZÁLIA 84 esztendő korában Budapest. — KRENKÓ ILONA szécsmezői római katolikus tanító 25 éves korában Szécsmezőn. — ÖZV. SCHUK JÓZSEFNÉ szül. Sessich Flóra 70 éves korában Hajdúböszörményben.

EGYVELEG.

Új bűvár-öltözet. — Az esslingeni Gall Frigyes új bűvár-öltözetet konstruált, melynek segítségével sokkal mélyebbre hatolhat a bűvár a tengerbe, mint az eddigelő lehetősége volt. Gall gummiöltözet helyett tagozott csövekből készített bűvár-öltözetet, oly módon, hogy az egyes csöveket vízzel át nem bocsátó puha anyaggal kapcsolta. Így aztán a bűvár tagjait eléggé könnyen mozgathatja s az öltözet a víz nyomását is kellőleg legyőzi. (G. L.)

Hódító uton van immár Magyarországon is a világszerte ismert kaliforniai fügeszörp, a mely *Califig* név alatt került forgalomba és valóságos meg-

váltás az emésztési zavarokban szenvedőkre nézve. Idővel hashajtószert a *Califig* nemcsak azért, mert pár perc alatt biztosan hat, de azért is, mert kellemes ízű és semmiféle kellemetlen hatással nincs a bélrendszerre. Egy nagy üveg ára 3 kor., kis üveg 2 korona. Kapható minden gyógyszerárban.

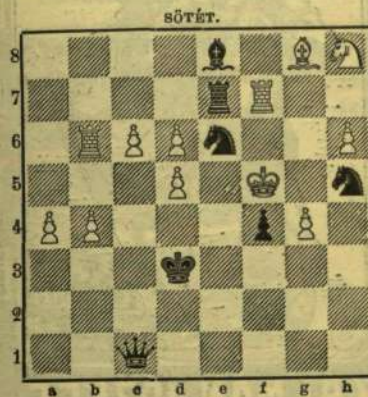
Ha hull a haja, használja a híres amerikai Brool tanár-féle Petrol-balzsamot. Egyedül biztosan szer hajhullás és korpaképződés ellen. Az összes amerikai klinikákon állandóan rendelik. Nagy üveg ára 3 kor. Silány utánzatoktól óvakodjunk. Kapható Petrovics-drogeriában, IV., Bécsi-utca 2. szám.

Diana sóborszesz mint háziasszony kapható az egész országban. Köztudomású, hogy bedörzsölésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hűsítő. Az összes fodrászletekben fedőzölésre és borítálozások után arczfeszítkezésre az urak használják. A fájdalmasokat azonnal csillapítja. Masszázására általában minden házban csakis Diana sóborszeszt használnak. Egy üveg 4 fillér.

Schmid nővérek, IV., Kigó-tér 1. szám alatti grammofon-kereskedés hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. Ár- és lemerjegyzék ingyen és bérmentve.

SAKKJÁTÉK.

2664. számú feladvány Sohrufe F.-től, Bamberg.



Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2645. számú feladvány megfejtése Schults E. G.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Kb7-a5	a5-a4 (a,b,c)	1. ...	Vb1-c1	(v, h1)
2. Bg2xb2 + stb.	v.(vb1-d1, c1)	2. Fxb2 + stb.		
	b.	c.		
1. ...	Vb1-d3	1. ...	Vb1-c2	
	(Ve4)	2. Ve4-F1 + stb.		
2. Vxv + stb.				

A 2646. számú feladvány megfejtése Shinkman A. W.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Bb6-b7	Hf3-a4 (b)	2. ...	Hf5-e5	
2. Kc6-b6	H4-c6 (a)	3. Bb7-h7 + stb.		
3. Bb7-f7	He6-d8			
4. Bf7-f3 +				

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wyshogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffmayer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A «Zoródi Társaság». — A «Kálcai Katolikus-kör». — Vörösmarty Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Budaörs). — A «Dunaújvárosi Egyenlőség-kör» (Dunaújváros). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó». (Leibitz). — Lustyik János és Szivák János (Albert-Isra). — Csengeri Kaszinó (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesvárszék).

KÉPTALÁNY.



A 39-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Molnár, ha víze van, bort iszik; ha víze nincs, azeit iszik.

Szerkesztői üzenetek.

Alkonyat. Őszi reggel. Korrekt, csak kissé száraz versek, pedig inkább ne lennének olyan korrektek, csak szárazok ne lennének.

Kék nefejeles. Húzzad cigány. Gyöngye kis versikék, — aztán meg azt a szót, hogy «húzzad» két, z-vel szokás írni.

Szelid... Nem hiában vonalazza ki versének szabályos ütemeit: csakugyan szép szabályosak, de egyéb szép nincs is a versében.

Egyedül. Sejtetem. Megállottam. Ezekre is csak azt mondjuk: van, a mi jó bennük, de tökéletlenül van bennük, erőtlenségekkel vegyesen.

Az ifjúsághoz. Alkalmi versnek, szűkebb körben valami ünnep zajos hangulatában, talán egészen jól megfelelne, de minekünk kissé üresen kong.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.



Első száma 1909 október hó elején jelent meg.

Szép • Tartalmas • Mulattató • Tanulságos.

A JÓ PAJTÁS

munkatársai:

Benedek Elek,
Mikszáth Kálmán,
Molnár Ferencz,
Rákosi Viktor,
Sebők Zsigmond,
Schöppfán Aladár,
Sebestyén Károly,
Szűllői Zsigmond

s más jeles költők írnak szívből-szabó verseket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

A JÓ PAJTÁS

munkatársai:

Ábrányi Emil,
Kozma Andor,
Lampérth Géza,
Lévay József,
Lipócsy Ádám,
Radó Antal

s más jeles költők írnak szívből-szabó verseket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, ezikeket.

MARGIT GYÓGY-
FORRÁS

Beregmegye.

gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légző-
szervek hurutos bántalmait igen jó hatással még
akkor is, ha vérsékely esete forog fenn. : :
Megrendelhető: ÉDESKUTY L.-nél Budapesten és
a forrás kezelőegységénél Munkácsón.

FIATAL ÉS SZÉP MARADOK

mert én a „Zaza” D.G.M. III. 589 párisi szépi-
pariánus arca, karok és kebel szépi-
sére, használok. A párisi szépi-
pariánus „Zaza” automatikusan működik, kisvíja a
bőr és vérből a tisztáltságot, atmosféra
nyomás által. Néhány percnyi használat után
a becsüret arca, sovány karok és kebel telt
idomokká válnak s úde színűek lesznek. Rán-
csok, valamint szürkék rövid időn belül tel-
jesen eltűnnek, míttessz szonul elvitet. V-
tos eredmény. Elismerések a legmagasabb kö-
rökben. A használati utasítással K 350 (utánvétellel 50 fillér-
rel több), Szépi-
pariánus „Zaza”, mely 1 tégely kitűnő arckémet,
1 doboz poudret és 1 darab linom tolettesszappant tartalmaz, mely egy
tolettesszappantot s hiányozzék. — 5 koronáért szállítok utánvétellel.
R. Hoffmann, Wien, VII., Lindengasse No. 2. B.S.



HÖLGYEKNEK

a MEISSNER-féle smyrna csomózott munka
igen érdekes, kellemes és csillogó kézműve; világos és
ismert, mert csak elsőrendű anyagot szállítanak gyönyörű
szőnyegeket minden nagyságban, ágyelők készítésére,
írásztára, plédre, kárpatokra, szőnyegek, szőnyeg-
tökökre, divánra, fotponokra, hinta- és pihenő székre,
piano és kályhapadokra. Hát-, ablak- és szekrény-
szőnyegek. Kérjen árlapot és mintákat a kívánt megnevezésével.
F. LOUIS BEILICH, MEISSEN 26. kir. udv. szállító
MEISSENI SMYRNA-SZŐNYEGGYÁR.
Minden munka ingyen. Kényes tanácsokat nyújtunk.
: : megkezdik. : : kezdés szerint. : :
Szőnyegeket minden nagyságban és butorok smyrna munkáit
behozva, készen kaphatók. — Arany éremmel kitüntetve. : :
Elismerések minden országból.

Nincs kopaszág. : :
Nincs hajhullás. : : : :
Nincs korpaképződés.

«Ella» haj- és szakkállinosztó
pomádém rövid használat után. Szigorúan
meghagyott hatással megel. Öreg és fiatal,
arck és hűgyek hajának, szakkállinak és
szemöldökének ápolására és növesztésére
csakis Ella pomádét használjanak. Ar-
talmatában szakkállinosztó, a korai meg-
száradást megel. a hajnak gyönyörű fényt
s teltséget ad. Számtalan elismerést min-
den világrészről. Kitéve: Pá-
ris 1909 díszoklevéllel, arany-
éremmel és díszoklevéllel.
Kapható: Mitsky Kamilla úrnőnél, Marburg a/D. Grethe-
strasse 2/d. Budapesten: Török J.-nél Király-utca és Károlyi-utca
A. drogeriájában Rákóczi-ut 50. Székiúds esakis utánvétellel, vagy az ös-
szeg előzetes bekládése ellenében; árak: 1 tégely 2 kor. és 3 kor. 50 fill.
3 tégely 5 kor. és 8 kor. 50 fill.

!!Soha többé az életben!!

Női vászoning!
Csak 1.95 korona. : :
Igen gazdag hímzéssel gyönyörű
facsa, vállongomból, különféle
kerék, részut, vagy négyzetű
kivágásokkal. Garantiált vá-
szon! Egy nagy gyári raktár
felelőse miatt potom áron el-
adók. Legálább 3 db vétel-
lénél darabja csak 1.95 K.
Egyedülről postautánvétellel:
HEINRICH KERTÉSZ
Wien, I., Wollzeile 34-49.

Mig eddig a régi bűrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos
idegbajok (neurasthenia, vinfstanter), a székély, a női
arckot elégtelenítő pattanások s a női nemű szervek
teljesen kombinált hurutos megbetegedéseinek
kezelésénél csak egy idegen véreke voltunk utalva,
addig újabbban
12823
PARÁDI ARSEN vízben
vastartalommal
olyan kincsek van, mely minden eddigi arsenavas víz
(Höngeneo Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s
manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink fel-
karolták s a fogyasztók egész serege dicshíri hatásait, használatát
csaknem kizárólagosan kérésreket örvend.
Egy postaládá (7 palack) parádi arsen vasztartalommal gyógyvizet
Magyarországra postautánvétellel 6 korona 50 fillér
börmenten szállít.
Főraktár: ÉDESKUTY L. cs. és kir. udv. szál-
lító. BUDAPESTEN.
Kapható minden gyógyszerárban és megbízható főszerekeskedésben.

Califig

kellemes, hatásos hashajtószer
felnőtteknek és gyermekeknek
egyaránt.

Enye és biztos hashajtó, hatásait orvosok
többszörösen kipróbálták, s ezért a „Califig”
néven ismert Kalforniai Fűgészörp tisz-
tasága és rendkívül jóhatású tulajdonságai-
nál fogva állandó vagy muló székrekedés,
emésztési zavarok és étvágytalanság esetén
orvosok által ajánlott, szívesen használt szer.
Különösen kell ügyelni a „Califig” védjegyre.
Minden gyógyszerárban kapható. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.



PETROL BALSAM

Megvizsgálta Bool tanár és rendelte a közvetlenül
importált
amerikai
mely 3 üveg elhasznála után végleg megszűnt a hajhullás,
korpaképződés; a haját bársonymivá és hullámossá tette. Száraz
és zairos haj. Egy nagy üveg ára 3 K. Kapható:
PETROVICS DROGERIA Budapest, IV. ker.
0000 Bécsi-utca 2. szám. 0000

Minden pesti nő könnyelmű
ha meg nem tekintli

Vajda Dezső női divat üzletét Budapest,
IV., Koronaherceg-utca 9.

Dús és izlées választék cipők, gombok, paszománnyok és
rövidárúkból. Minden darab művészi kivitelű s a mellett olcsó.
Vajda Dezső női divat áruhaza Bpest, IV., Koronaherceg-utca 9.

A jelenkor legkiválóbb bőrfinomító
találománya a
nővényekből készült
kristályszerű
maszsa, a
KRISTALIN
A bő
felületét nem
oxidálja és nem szá-
dítja, mint a zairos kenő-
csök. Ellenben fehériti, üdőt és
bársonymivá változtatja. Kapható min-
den drogeriában. Próbátégy 50 f. n. üvegdo-
bozban 1, poudret 1 K. Főrakt. Bp. Baross-utca 91.

+Soványág.+

Szép telt alakot, gyönyörű ke-
let 6-8 hét alatt érhetni el a
törv. védett „Bustoria” nevű
arany éremmel (Páris 1909,
Hamburg 1901, Berlin 1903) ki-
tűntetett orientális erőporunk
használatát által. 30 fonnyai hí-
zós bízottatva, aralmatlan. Fel-
tétlen realis, nem szédülés.
Sok elismerőlevél. Dob-
zálati utasítással 2 márká.
Postautánvétellel v. utánvétellel
(portó külön) Hygienisches
Institut D. Franz Steiner
& Co Berlin 57. Königsplatz-
strasse 66. Budapesten kapható
Török Józsefnél, Király-ut. 12.

Ha őszül a haja,
ne használjon mást, mint a
„STELLA”-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadagórt, Sétány-utca
sarkán.

Női angol
Felöltők, Costümök,
Blousok és Pongyolák

legutányosabb árakban kaphatók!
REICH HENRIK BUDAPEST, IV.
EGYETEM-Ú. 6.

EGYEDÜL LEGJOBB
= A KÁLMÁN FÉLE SZAB.

BIBORPAPRIKA
MINDEN FÜSZER ÉS GEMEGE ÜZLETBEN KAPHATÓ!
CSAK EREDETI GOMBOKÉST TESSÉK ELEGGADNI
KÉSZÜLT KÁLMÁN JÓZSEF
SZEGED DUGONICSTÉR 11

Feketére fest * Hófehérre tisztít

hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 gallert, készlet.
Ruhák vegyileg tisztítottak
HALTENBERGER ruhafestőgyárában
KASSA. — Alapítási év: 1810.

Ridikül a legnagyobb vá-
lasztékban kapható
Papek József bőrdíj és finom
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

PETROLNERUDA
kifűnő hajvíz
Készít: NERODA FÉLE
NERODA NÁNDOR
BUDAPEST, IV.
1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

NAGYENYED-
re
GYÜMÖLCSFASEMÉTEK
Bótányrak, díszsorjék, tülevelek, ker-
tesnövények, boggyógyümölcsök stb. stb.
SZŐLŐOLTIVÁNYOK.
(A sima áru) európai és amerikai sima
gyökere vesszők (Oktató díszárjegyzék
kiváratra ingyen.)
FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

BŐRSZÉKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-ut. 2.

Angol bőrbutor készítése,
renoválása saját műhelyben. festése és
Ebéd-
székek,
iroda-foto-
lok valódi
bőrrel.
Ülőbutor áll-
ványok kár-
pítóása.
Székátala-
kítások.

Rekord-hanglemezek
még nem létezett árban: kitűnő jó, 25 cm.,
2 oldalú, csak 3-20 K. darabja, 12 darab
egyszeri vételnél csak 3 korona. Fonográf-
hengerek 1-20 K. Gramofonok és fonog-
rálok gyári árából 30 % engedmény. Árjeg-
yzék ingyen és bérmentve, csak utánvétellel.
Lávisok olcsón eszközöltenek. SCHMUT-
ZER TESTVÉREK gramofon és ban-
glemez nagyraktár. Budapest, VIII. ker.
József-körút 26/g. szám. : :
Készít: KÁLMÁN JÓZSEF
SZEGED DUGONICSTÉR 11

ÚJDONSÁG !!
PAPEK-féle
törv. védett
pénztárca
erős zergebőrből. Előnyei: egy drb bőrből készíte, minden pénz-
nem külön van. lapos és nem merev. — Úrak részére 11 cm. hosz-
szú, 7 1/2 cm. széles 3 korona, hűgyek részére 11 cm. hosszú, 6 1/2 cm.
széles 3 K. Vidékre 2 darab megrendelésnél portmentes küldés.
PAPEK JÓZSEF bőrdíj és finom bőráru készítő
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15/B. — Árjegyzék bérn.

„Iró angyal”
gramofon
gépek és lemezek.

SCHMID NÖVÉREK-nél
Budapest, IV., Kigýó-tér 1. sz. (Királyi
Választékudományok, kedvező lemezszerke fűtvel. Ar- és
lemezegyzék ingyen és bérmentve.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízt, kiváló jó hatás szer
étvágytalanság, rendet-
len emésztés és gyomor-
gyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyó-
morterheléstől. Egy üveg ára
3 kor. 20 fill.
12293 Kapható:
minden gyógyszerárban
valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszertárban
ARAD, Szabadság-tér.

BUTOR készpénzért és részletre.
3 szoba teljes berendezés 380 frt.
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalonból.
100 szoba állandóan kézen raktáron
a leggyorsabb kivitelű a legúj-
mabb. Képes árjegyzék ingyen. Albm 50 fill. bűgyekben.
NAGY IMRE lakberendezési vállalata,
Budapest, Váci-körút 9. sz. (Szerecsen-ut. sark.)

Az előkelő hűgyek csak a
CRÈME : : :
ILLAT : : : :
POUDER : :
SZAPPANT

használat. Főraktár BAYER ANTAL gyógytára Buda-
pest, Andrássy-út 84. sz. Kapható szonulú. Kármárok-
— Lux, Neruda, Molnár és Moser és Újasi utda drogeriákban. —

Vadászok

szíves
figyel-
mébe!
Ajánlunk prima vadász viz-
laktat, angol és orosz aga-
rakat, kopókat, ugyszintén
mindenfajta házi és exotikus
állatot. — Kiváratra kimerítő
árjegyzékünket díjmentesen
küldjük.

DIANA TELEP
vezetősége
Posta: Tar, vasut: Pásztó
(Hevesmegye).

Lancaster fegyverek
K 35-től. Flobert fegy-
verek K 8.50. Pistó-
lyok K 2. — Revolve-
rek K 5-től. Kis magyar
árjegyzék ingyen és bér-
mentve, nagy árjegyzék
20 f. bűgyek bekládése
mellett.
DUSEK FERENCZ
fegyvergyára gőzzemmel
Opocno 14. Staatsbahn
mellett Csehszország. : :
Készít: KÁLMÁN JÓZSEF
SZEGED DUGONICSTÉR 11

A „Titania”
gyorsgőzműgép
minden mosógé-
p felülmul pet, bármely kon-
kurrenciához tartozék (olya-
nokatis, melyek nagy lármával
és piaci reklámmal hirdet-
tetnek);
hófehérre harmad annyi
időben, mint azelőt;
a fehérműt eddig
kiméli el nem ért módon;
megtakarít 75 % pénzt
OLCSÓ de jó.
Sok ezer állüzemben és ugyan-
: : ennyi az elismerőlevél. : :
Próbára is.
Titania - mángorló.
17-féle
nagy-
sá-
ban 2-3
keményfa-
hengerek,
minden ár-
fokozatban
35 K-tól
feljebb. Öt
évi jóállás
Titania-torrfőcsaró.
előrendi paragonmi henger-
rel. Prospektusok, plakátok és
referen-
or-
Oszkár Budapest, VI. ker.
Nagy-
TITANIA-MÚVEK
Wels, Felső-Ausztria 20. sz.
Gyártanak különlegességek
gyantát: mosógépeket, takar-
mány-fűtőket, vetőgépe-
ket, szénagerályokat, szegce-
fecakendőket, különöket, stb.
Részletfizetések szívesen en-
gudtetek

II. csop. Festékek.
III. Tisztító pamut.
IV. Bőráruk.
V. Repeszalaj.
VI. Lenolaj.
VIII. Szürke mosószap-
pan, parafin és stea-
rinból való gyertya,
stearin gyertya.
Ecetek és kékék.
X. Faszén.
XI. Faszén.
XIII. Faszén, sodrony,
badog és vörösrés-
zegek.
XIV. a. Vörösrészesővek.
XIV. b. Sárgarészesővek.
XV. Faszén, surló-
badog és borító-bá-
dog Kuntz-féméből.

Az egyes szállítandó tárgyak mennyiségére, minőségére, szállítási hatá-
ridejére stb. névze az ajánlati minta és a feltételi fűzet adatai mervadók.
Az ajánlatoknak legkésőbb f. é. november hó 2-ig be kell
érkezniük a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságához.
Pólabá.
A szükséges nyomtatványok a közös hadügyminisztérium tengerészeti
osztályának iroda-igazgatóságánál Bécsben, a cs. és kir. tengerészeti arzenál-
parancsnokságánál Pólabán, a tengerészeti kerületi parancsnokságánál Triest-
ben és a tengerészeti különítmény-parancsnokságánál Budapesten, Magyar-
ország és Ausztria összes kereskedelmi és iparkamaráinál és a Villach városi
hatóságánál kaphatók, valamint megtekinthetők Bécsben a cs. k. kereskedelmi
minisztériumnál és a magyar királyi kereskedelemügyi minisztériumnál,
Budapesten.
Póla, 1909. évi szeptember havában.
A cs. és kir. tengerészeti arzenál-parancsnokságtól.

BLUZOK princesses RUHÁK

costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48.
Divatlap ingyen !!

SZŐLŐOLTIVÁNY,

szőlőaszról és borról nagy ingyen és bérmentve küldöm meg
képes árjegyzékemet s a ki öszimét tudatja.
Ezen könyvet meg az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert
ebből megtanulhatja a szőlőtelepítést e mellett sok
szőlőkép van benne. Szőlőoltványokból és más egyéb európai és
amerikai sima és gyökere vesszőkből, a világhírű Delaware-
ból állandóan több millió készlet eladó, olcsó ár mellett. Tűb szor
elismertől, közs több hercegi és grófi uradalomtól. Cím:
SZÜCS SÁNDOR FIA szőlőtelep Bihardíszeg.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA

doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyára
Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz.
Telefonszám 41—48. Sürgőnyezim: Cartonage.
Gőszőre berendezve.
A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
: : : Napi gyártás 150,000 doboz : : :
Készít: KÁLMÁN JÓZSEF
SZEGED DUGONICSTÉR 11

Csipeke- vegyszeti tisztító és festőszeti
intézet. Gyár: VIII., Baross-utca 85.
Főraktárak: IV., Rákóczi-út 6. VI., Andrássy-út 16.
VIII., József-körút 2. IX., Galván-tér 9. V. Harmán-
csat-utca 3. VI., Teréz-körút 89.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 11980
Cs. és kir. fensége József főhercege udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi viz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetők, csatorná-
zások, szellőztetések, szivattyúk, vízmozdítói emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövődalm előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Szállítási hirdetmény.

A pólai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnoksága 1910. évi szűk-
ségeletének biztosítására a következő csoportokra fog általános versenytárgya-
lást tartani, és pedig:

II. csop. Festékek.
III. Tisztító pamut.
IV. Bőráruk.
V. Repeszalaj.
VI. Lenolaj.
VIII. Szürke mosószap-
pan, parafin és stea-
rinból való gyertya,
stearin gyertya.
Ecetek és kékék.
X. Faszén.
XI. Faszén.
XIII. Faszén, sodrony,
badog és vörösrés-
zegek.
XIV. a. Vörösrészesővek.
XIV. b. Sárgarészesővek.
XV. Faszén, surló-
badog és borító-bá-
dog Kuntz-féméből.

Az egyes szállítandó tárgyak mennyiségére, minőségére, szállítási hatá-
ridejére stb. névze az ajánlati minta és a feltételi fűzet adatai mervadók.
Az ajánlatoknak legkésőbb f. é. november hó 2-ig be kell
érkezniük a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságához.
Pólabá.
A szükséges nyomtatványok a közös hadügyminisztérium tengerészeti
osztályának iroda-igazgatóságánál Bécsben, a cs. és kir. tengerészeti arzenál-
parancsnokságánál Pólabán, a tengerészeti kerületi parancsnokságánál Triest-
ben és a tengerészeti különítmény-parancsnokságánál Budapesten, Magyar-
ország és Ausztria összes kereskedelmi és iparkamaráinál és a Villach városi
hatóságánál kaphatók, valamint megtekinthetők Bécsben a cs. k. kereskedelmi
minisztériumnál és a magyar királyi kereskedelemügyi minisztériumnál,
Budapesten.
Póla, 1909. évi szeptember havában.
A cs. és kir. tengerészeti arzenál-parancsnokságtól.

Alapított



1869. évben.

WEISS GYULA

NŐI DIVATÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz.

értesíti a n. é. Hölgyközönséget, hogy őszi és téli DIVATKÖZLŐNYE, mely a legújabb NŐI FELÖLTŐ és KOSZTUM újdonságokat tartalmazza. megjelent és kívánatra ingyen és bérmentve megküldi.



Páratlan és csodás hatású arczszéplő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

ősi körökben használt készítmény. Zsíraltan, ártalmatlan, rugósná széplő. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tölgelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1 K 20 f. három színben kapható. Tűsók a záróvédjegyre ügyelni és csak eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő

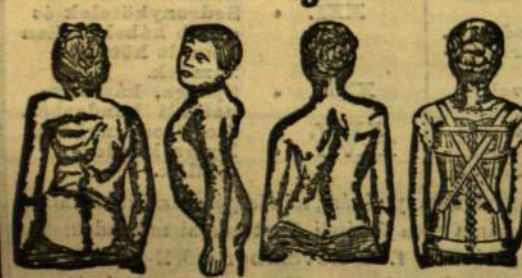
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

OLCSÓ CIPŐK
Elegáns férfi vkisz cipő korona 8.-
Elegáns férfi box cipő korona 10.-
Női erős vkisz kor. 6.50
Erdélyi daróc oszmák korona 12.-
Kaphatók

FOHN ABRAHÁMNÁL
Budapest, VII., Király-utca 9. sz.

Anyák, óvjátok gyermekelket a hátférgesgörcsöktől!!

Nincs többé elgörbült test!



Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Orthopéd-támasztó fűzőmet használja. Mesésen könnyű és higiénikus! Vattázás nélkül elfüdi az egész elgörbült. Férdek nővére hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen menő- és óvóeszköze! 30 évi tapasztalat és testgyógyászati műténkezemben a legköltségtetesebb technikát kivételben és mások által árak mellett készítek, továbbá egyenestartók, járókésszülők, műlábak és műkezdek, cs. és kir. szab. KELETI-féle sérvkötők, harskötők.

Uj! Gummi-göröcsérhárisnyak
varrat nélkül, valamint a betegpolkához szükséges eszközök. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-sebész műszerek és gummitámasztó-gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

REKORD kézitáska

Legújabb minta, Erős zerge, angol saffán- vagy kecske-bőrből minden színben 18 cm magas, 21 cm széles, selyem bélésű, belül töltettel 11 koronáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ bőrdíszműves, Bpest, Múzeum-körút 3.

Pénz-, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

NEUMAYR PÁL Zalaegerszegen.



A legjobb és legolcsóbb építőanyag a homokból cementtel vagy mészzsal készült falazatok, tetőcserep, járda és padlózat m.b. dr. Gáspary-rendszer szerint előállítva. Dr. Gáspary Kézi vagy erőhajtásra berendezett gépeivel vagy formáival a legkülönbözőbb alakban. A 228. számú ismeretelési brosúra ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven. Leipziger Cementindustrie. Dr. Gáspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett (Németország).

Divatos kézimunkák

és hozzávaló kellékek, függöny konfekté, 110 szíles mtr. 1 kor. rengek sodrott szálú kongré futó v. millieux kezdve, anyaggal 4 K.

NÁDAS

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11.
— Harsnya és kertyű különlegesség. —
6 pár prima fők fekete térd nőharisnya 3 korona. Árjegyzék bérmentve.

A 16-os Browning

serétes automata ismétlő fegyver megjelent és belőtt példányok gyári áron legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek

legjobb gyártmányok u. m.: Nowotny I. Prága, Holland & Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek

rendkívül nagy választékban, a megszokott szolid árak mellett, legjobban beszerezhetők

HUZELLA M. cégnél Budapest, IV., Váci-utca 28.

Legújabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

:: vagy Rizsvaj törv. védve. ::

Az éretlen rizs TEJNEMÜ nedvéből készített csodás és gyors hatású arcz-széplő.

Teljesen kisimítja a ráncokat! Egy adag ára 3 K 50 f. Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:

Bpest: Török gyógytár Király-n.

Kolozsvárt: Dr. Biró gyógytára.

A kebel fejlődése.

A művészet, melylyel szép kebel lehet elérni, Paris asszonyai és minden ország elegáns hölgyei előtt, a kiki a **Pilules-Orientales**-t (lelel pilulákat) használják — jól ismert. Csak a belső kezelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődésére és erősítésére és ebben a tekintetben a **Pilules-Orientales** oly hírnévre tettek szert, amely kizárja, hogy ezeket más preparátumokkal, mint: puder, liszt stb. hasonló megkíséreléssel összehasonlíthatni lehetne. Kívülről alkalmazott szerek, mint: balzsam, pomádé, fröccs és és mindennemű készítmények hatástalanoknak bizonyultak: a szükséges ingert elő nem idézték

mert a **Pilules-Orientales** egyes-egyedül a típusok különös belső funkciójától függ. A **Pilules-Orientales** használata által, — ezeknek sajátos növényanyagok következtében, a melyet tartalmaznak, — ezen funkció csak annál erősebb lesz, erősebb vér kering a kebel környékén, amely a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát módjában van kebel természetes fejlődését előmozdítani, az asszonyoknak pedig, hogy kebelük teljességét megőrizze, vagy visszaerősítse. A **Pilules-Orientales** különös hatású hatással vannak a kebel szép formájának előidézésére és teljesen elüntetik a váll- vagy nyak csontlőugrásokat, melyek graciózus teltéggel betakarítanak. 30 évi tapasztalásra támaszkodva kijelenthetjük, hogy ezen pilulák teljesen ártalmatlanok és hogy azokat az egészsz legcélszerűbb vesztélyeztetése nélkül lehet alkalmazni. Könnyű, diszkrét kezelés. Egy üvegecske használati utasítással 6 kor. 45 fill. franco; utánvetél 6 kor. 75 fill. **J. RATIE**, gyógyszerész, 5, Passage Verdeau, Paris. Üzenetektől megküldésed, kerülj hátrólaton franciá bélyegzővel **Union des fabricants** ellátott doboz, Budapesti raktár: Török József gyógyszerész Király-utca, Prágai raktár: Fr. Witte & Co., Wassergasse 19.



VASÁRNAPI UJSÁG

44. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 31.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 18 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekre a postailag megfizetett viteldij is eszotolandó.

KAZINCZY FERENCZ

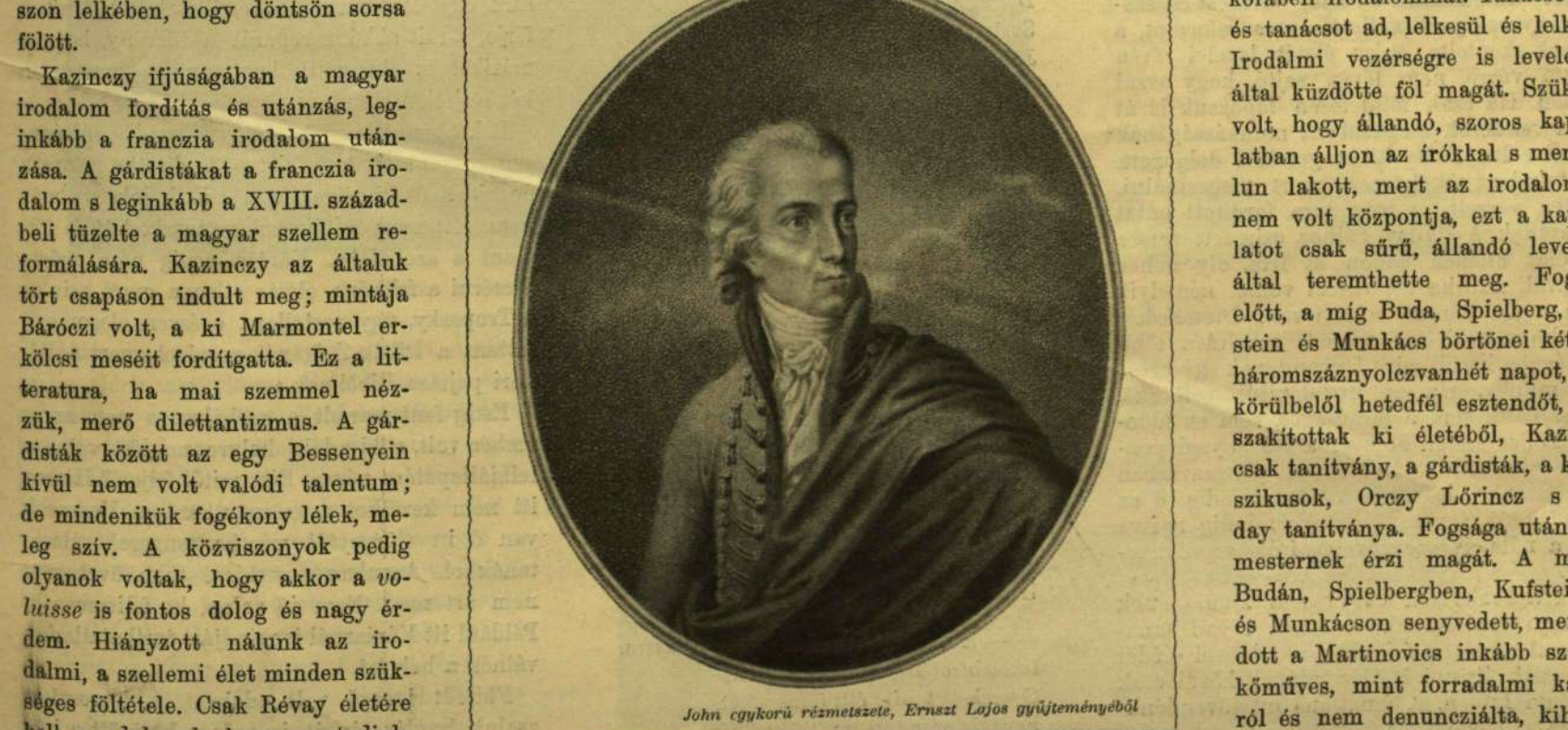
A KASSAI KAZINCZY-KÖR a valóságos dátumnál három nappal korábban (Kazinczy 1759 október 17-ikén született) ülte meg születésének százötvenedik évfordulóját. Kazinczy ifjúsága Mária Terézia korába esik. Az első irodalmi impulzust a magyar testőrségtől kapta. Lelki szeméit is Bécs nyitotta meg múzeumai-
val, színházai-
val, irodalmi életével. Báróci Marmontel fordítása szabta meg életének irányát. Sárospataki diák volt, a midőn kezébe került ez a könyv, hogy forradalmat támaszon lelkében, hogy döntőn sorsa fölött.

Kazinczy ifjúságában a magyar irodalom fordítás és utánzás, leginkább a francia irodalom utánzása. A gárdistákat a francia irodalom s leginkább a XVIII. századbeli tüzelte a magyar szellem reformálására. Kazinczy az általuk tört csapáson indult meg; mintája Báróci volt, a ki Marmontel erkölcsi meseit fordította. Ez a literatura, ha mai szemmel nézzük, merő dilettantizmus. A gárdisták között az egy Bessenyei kívül nem volt valódi talentum; de mindenikük fogékony lélek, meleg szív. A közviszonyok pedig olyanok voltak, hogy akkor a *voluisse* is fontos dolog és nagy érdem. Hiányzott nálunk az irodalmi, a szellemi élet minden szükséges feltétele. Csak Révay életére kell gondolnunk, hogy megtudjuk, mi volt a magyar író, a magyar tudós élete a XVIII. század végén s a XIX. század elején. A Révay sa-
nyarú életénél, heroikus erőfeszítéseinél nincs érzelmesebb, szívet facsarább román még abban az érzékeny korban sem, a midőn olyan olcsó volt a könnyű. És Révay élete kisebb-nagyobb eltéréssel közös sorsa volt minden magyar írónak. Csokonait a nyomorúság döntötte kora sirjába. Virág Benedek, miután szerzetést el-
törtölték, olyan szűkös viszonyok között írta a *Magyar Századok*-at, a mit már szegénységnek is csak némi túlzással mondhatni. Az irodalom nem adott kenyeret, csak némi köz-

becsülést. Abban a korban aránylag könnyű volt kiváló írónak lenni; de a kiválósággal nem járt egyéb elismerés annál, hogy nevét a mások nevével sűrűbben emlegették.

Kazinczy élete a legjobb példa erre. Ő volt az első magyar író, a kinek nemcsak orszá-
gos volt a neve, de a kít ismertek a külföldön is, a külföldi tudósokkal váltott levelei révén. És ez a nagy irodalmi potentát, a ki megfölebbezhetetlen bíró irodalmi ügyekben,

melyek a mondott ok miatt post festa jelen-
tek meg, már csak mint irodalomtörténeti kuriózumok. A kiadók nem kaptak a magyar könyvön; nem vállalkoztak hírlap, vagy folyó-
írás kiadására. Irodalmi és tudományos szem-
lék kiadására rendszerint az írók szövetségek és rendszerint belebuktak vállalkozásukba. A *Magyar Múzeum*-mal, az *Orpheus*-szal Kazinczy-nak nagy tervei voltak, vérmes remé-
nyeket kötött hozzájuk, de azok csak nagy csalódással fizettek. A hírlap hiányát Kazinczy levelezéssel pótolta. Még igen fiatal, már fogsága előtt, levelezés útján ismerős az egész korabeli irodalommal. Tanácsot kér és tanácsot ad, lelkesül és lelkesít. Irodalmi vezérségre is levelezése által küzdötte föl magát. Szüksége volt, hogy állandó, szoros kapcsolatot álljon az írókkal s mert fa-
lun lakott, mert az irodalomnak nem volt központja, ezt a kapcsolatot csak sürű, állandó levelezés által teremthette meg. Fogsága előtt, a míg Buda, Spielberg, Kufstein és Munkács börtönei kétezer-háromszáznyolcvanhét napot, azaz körülbelül hetedfél esztendő, nem szakítottak ki életéből, Kazinczy csak tanítvány, a gárdisták, a klasz-
szikusok, Orszay Lőrincz s Ráday tanítványa. Fogsága után már mesternek érzi magát. A míg ő Budán, Spielbergben, Kufsteinban és Munkácsen szenvedett, mert tudott a Martinovics inkább szabad-
kőműves, mint forradalmi kitéjáról és nem denuncziálta, kihalt a régi irodalom. Kor tekintetében is megillette már a vezérség, nemcsak érdemei és szenvedései czi-
mén. Természetben, hogy vezértiszteben meg-
bővült levelezése is. Nem volt az országban olyan nevesebb tollforgató ember, a kinek ne írt és a kitél levelet ne sürgetett volna. A zemplénmegyei Széplalmot, a hol házasa-
sága után megtelepedett, levelezésével avatta irodalmunk, sőt egész közéletünk központjává. Véralkata és talentuma egyaránt tették alkalmassá Kazinczyt a vezérkedésre. Író kvalitási középserűek, de fogékonyasága határ-
talan, érzése csiszolt és sokoldalú, munka-



John egykorú rézmetszete, Ernst Lajos gyűjteményéből.

KAZINCZY FERENCZ.

egész hosszú életén át falusi nemes; vesződik kis birtokával, mint korában akármelyik falusi gazda, hogy legyen kenyeré és hogy áldoz-
hasson az irodalomnak. Mert az irodalom Kazinczy korában nem csupán szellemi áldozattal járt, hanem még inkább anyaggal. A kinek nem volt módjában, hogy kinyomassa könyvét, vagy nem volt olyan szerencsés, hogy mecenást fogjon, az kénytelen volt véka alá rejteti a világosságot. Csinos kis lajstromot állíthatnánk össze azokból a munkákból, a